دورهٔ چهاردهم قانون گذاری — جلسه ۶۷ — شمارهٔ مسلسل ـ ۱۳۲۴

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۹ مهرماه ۱۳۲۳ ☆

فهرست مطالب :

۱ ـ تصویب صورت مجلس
۲ ـ بقیه مذاکره و تصویب تبصره ماده دوازده قانون تعلیمات اجباری
۳ ـ تقدیم دو فقره لایحه از طرف آقای وزیر دارائی
۴ ـ موقع و دستور جلسه آتیه ـ ختم جلسه

مجلس یکساعت و ربع قبل از ظهر بریاست آقای سید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید

صورت مجلس روز پنجشنبه ۶ مهر را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند ☆☆

۱ ـ تصویب صورت مجلس

رئیس ـ در صورت جلسه اعتراضی نیست ؟

بعضی از نمایندگان ـ خیر. آقای ساسان درصورت مجلس نظری دارند ؟

ساسان ـ خیر قبل از دستور عرضی دارم .

رئیس ـ صورت جلسه تصویب شد . بعضی از آقایان هفت ـ هشت ـ ده نفر تقاضای نطق قبل از دستور کرده‌اند

نمایندگان ـ دستور دستور .

رئیس ـ آقای طوسی .

طوسی ـ مخالفم . خاطر محترم مجلس شورای ملی بخوبی واقف است یك موقعی راجع بمذاکرات قبل از دستور آقای فرمانفرمائیان پیشنهاد کردند که در هفته یك روز اختصاص داده شود برای مذاکرات قبل از دستور حتی تصویب هم شد ولی عملی نشد و دیگر اینکه باز خاطر آقایان توجه دارد هرروز میگوئیم آنچه را که عمل نمیکنیم یعنی میگوئیم سه ساعت قبل از ظهر مجلس تشکیل بشود تا بتوانیم بکارها برسیم (صحیح است) ملاحظه میفرمائید یك مسائلی ممکن است باشد که در حدود دستور نتوانند صحبت بکنند لکن

☆ عین مذاکرات مشروح شصت و هفتمین جلسه از چهاردهمین دورهٔ قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

ادارهٔ تندنویسی وتحریر صورت مجلس

☆☆ اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین بی‌اجازه ـ آقایان : تربتی ـ امینی ـ مجدضیائی ـ خاکباز ـ ذوالقدر ـ نبوی ـ نقابت ـ کفائی ـ فتوحی ـ سلطانی ـ قبادیان ـ ظفری ـ سید ضیاءالدین ـ فداکار ـ اکبر ـ دکتر رادمنش ـ معدل ـ کام بخش ـ گله‌داری ـ سرتیپ زاده

قبل از دستور میتوانند حرف بزنند آخر کار کشور همین قضایای جاری ومطالبی که آقایان میخواهند بفرمایندنیست یك مطالبی هست که آقایان باید واقف شوند تانتیجه گرفته شود می‌بینم که آقایان میفرمایند دستور دستور و بنده‌هم موافقت میکنم باورود در دستور ولی نتیجه‌ای از دستور گرفته نمیشود برای اینکه الآن نیمساعت قبل ازظهراست وآقایان تشریف میآورند و صحبت میکنند و باید آقایان توجه بفرمایند که در جلسات بعد زودتر تشریف بیاورند ، سه ساعت قبل ازظهر باشد تابتوانیم هم قبل‌از دستورصحبت کنیم وهم‌در دستور (بعضی‌ازنمایندگان ـ برای‌جلسات‌بعد)

رئیس ـ آقای دکتر معظمی :

دکتر معظمی ـ درصورتیکه‌خود آقای طوسی موافقت فرمودند باورود در دستور بنده عرضی ندارم .

رئیس ـ آقای ساسان .

ساسان ـ درتأییدفرمایشات آقای طوسی یك‌موضوعاتی هست که قبل از دستور یك اثر خاصی دارد بعضی‌از آقایان متذکر شدند که نطق قبل از دستور اثرش کمتر ازاقداماتی که در دستور صحبت میشود نیست حالا اگر دریك جلسه یك مشاجرهٔ شده‌است بین آقای ملك مدنی و آقای دکتر کشاورز این نباید مربوط شود باینکه هرجلسه اجازه نطق قبل‌ازدستورداده نشود (همهمه نمایندگان) وبنده عرایضی دارم که تاکنون نتوانسته‌ام عرض بکنم . یکعده از سرمایه‌داران با معیت هیئت حاکمه در نظر دارند حقوق جمعیت سیگار فروش را که سی‌سال است چهل سال است‌از اینراه کسب وامرار معاش کرده‌اند ضایع کنند این‌بایستی بدولت تذکر داده شود و شکایات آنها بدولت گفته شود .

رئیس ـ تذکر داده شده است .

ساسان ـ و تکلیف این شکایاتی که شده است معلوم بشود ودیگر اینکه مطالبی‌است که‌باید گفته شود والا اگر جلسه‌هم ساعت نه تشکیل شود این امری است محال و هیچوقت نخواهد شد بنابراین باید آقایان موافقت بکنند که روزی یکساعت ، نیمساعت صرف مطالب قبل از دستور بشود و حالا اگرموافقت میفرمایند بنده یك مطالب‌زیادی را یاد داشت کرده‌ام بعرض مجلس شورای ملی برسانم .

رئیس ـ رأی میگیریم بورود در دستور آقایانی که موافقند قیام کنند ؟ (اکثر برخاستند) تصویب شد .

ساسان ـ اکثریت پامیشوند محتاج برأی نیست .

رئیس ـ بنده چکنم بنده تابع اکثریت میباشم اگر آقایان اجازه بدهند ممکن است هر روز بدونفر اجازه داده شود هم وقت مجلس گرفته نشود وهم آقایانی که حاضرشده اند قبل از دستور حرف بزنند حرفهاشان را بزنند با دو نفر آقاوقت زیادگرفته نمیشود . واگر آقایان موافقت‌بفرمایند ماهرجلسه اسم اشخاصی را ثبت میکنیم هرکس مقدم بود صحبت‌میکند وحالابنده نمیتوانم این راطرح کنم فعلاً وارد در دستور میشویم . دستور لایحهٔ تعلیمات اجباری است .

[۲ ـ بقیه مذاکره و تصویب تبصره ماده دوازده قانون تعلیمات اجباری]

پیشنهاد آقای فرهودی قرائت میشود :

پیشنهاد میکنم تبصره زیر بماده واحدهٔ اعتبار تعلیمات عمومی اضافه شود . دولت مکلف است نقشه ده ساله برای ساختمان دبستانها وخانه‌های مناسب برای دبستان‌ها درتمام شهرستانها و بخش‌ها و دهستانها تنظیم نماید و بوسیله تحصیل وام طویل‌المدة ازبانکهای‌داخلی آن را عملی‌نماید ووام مزبوررا ازمحل اعتبارات ساختمانی واعتبارکرایه خانهٔ مدارس منظور در بودجه‌های سالانه وزارت فرهنگ و همچنین از محل صرفه‌جوئیهای پرسنلی بودجه‌های سالانه وزارت فرهنك مستهلك سازد .

رئیس ـ آقای فرهودی

فرهودی ـ فلسفه پیشنهاد بنده این است که دولت مکلف باشد یك نقشهٔ ده ساله تنظیم بکند برای اینکه بتواند دفعةً واحده عدهٔ زیادی دبستان بسازد واین بوسیله تحصیل یك وام طویل المدة از بانکهای داخلی بشود از سه محل میتواند این وام را بپردازد یکی بوسیلهٔ اعتباراتی که برای ساختمانی در بودجهٔ وزارت فرهنك هست و ماده ۸ قانون تعلیمات عمومی آنرا تصریح کرده ، یکی از

صرفه جوئیهای پرسنلی وزارت فرهنك برای اینکه در وزارت فرهنك صرفه جوئی پرسنلی زیاد است دلیلش هم این است که وزارت فرهنك مؤسسات جدیدرا که معمولاً ازاول مهرماه تأسیس میشود حقوق افرادش را دوازده‌ماهه معین میکند ولی عملاً شش ماهه پرداخت میشود بنابراین صرفه جوئی درپرسنل وزارت‌فرهنك زیاداست ویك مبلغ زیادی میشود . ویکی دیگر بهای کرایه خانه های مدارس است در بودجه وزارت فرهنك که وقتی مدارس ساخته‌شد ازمحل‌اعتبار کرایه خانه‌ها بتواندآن وام را پس بدهد منتهی این وام بایستی که طویل‌المدة باشد برای اینکه مافرضاً خواستیم هزار مدرسه بسازیم وبرای هرمدرسه صد هزار تومان خرج بکنیم این مبلغ بودجه‌اش صد میلیون‌تومان میشود وبرای تأسیساتی که مربوط است باین نسل با این نسل عدالت اقتضا نمیکندکه تمام این قرض را نسل فعلی بدهد وباید نسلهای دیگری هم که از این قرض استفاده میکنند درپرداخت آن شرکت‌کنند واگراین وام‌را مثلاً که سه میلیون تومان بمدت چهل ساله‌است میگیریم اولاً در این مدت چهل ساله بتوانیم لااقل نصفش را بپردازیم ثانیاً آن بچه هائی‌که دراین مدارس درس میخوانندوبزرك میشوند خودشان هم در پرداخت مالیاتی‌که برای استهلاك این کار میدهند شرکت‌کنند بنابراین این یك پیشنهادی است‌که یك نهضت ساختمانی در تمام قسمت‌های مختلف مملکت تولید میکند و پایه اساس معارف عمومی را که ایجاد محل‌باشد برای مدارس تأمین میکند وازلحاظ آبادی هم درگوشه وکنار مملکت‌کمك میشود .

فاطمی (مخبر) ـ این پیشنهاد آقای فرهودی را با موافقت‌آقای وزیرفرهنك بنده قبول میکنم‌که جزءقانون بشود .

رئیس ـ پیشنهاد آقای صدرقاضی قرائت میشود :

بنده پیشنهاد میکنم بماده واحده تبصره ذیل اضافه‌شود: وزارت فرهنك مکلف است دانش‌سراها را در نقاطی که وسایل تعلیم وتهیه آموزگار فراهم نیست در سال جاری دایر نماید

رئیس ـ آقای صدر قاضی

صدر قاضی ـ البته‌آقای‌وزیر فرهنك‌تصدیق میفرمایند که وضعیت فرهنك در شهرستانهای دور دست‌که تاکنون مورد توجه دولت واقع نشده‌اند بی‌اندازه اسفناك است و فقط اسمی از فرهنك درآنجاست یعنی واقعاً نقاطی هست که دولت باید بفرهنك آنجاها توجهی بکندکه لغزشهائی اگر پیدا میشود درنتیجه جهالت است وبعقیدهٔ بنده دولت این مخارجاتی‌که در نتیجهٔ قشون‌کشی میکند باید در راه وزارت فرهنك خرج بکند (صحیح‌است) و بعوض‌فرستادن یکنفر سرتیپ دیوانه برای برهم زدن آنجا حق این بود که دولت وزیرفرهنگی‌را مأمور بکندکه آنجاهارا مرتب بکند وبنابراین برای تربیت هم ملاحظه میفرمائید که رکن‌اساسی معارف آموزگاراست و آموزگارانی‌که درمرکز تربیت میشوند با این که دارای‌آموزگاران شایسته ولایقی هستیم ولی‌کمی‌حقوق اجازه نمیدهدکه آنها بنقاط دوردست بروند بنابراین بنده این پیشنهاد را تقدیم‌کردم ومیخواستم از آقای وزیر فرهنك استدعا بکنم که یکی از این دانش‌سراهای شبانه روزی را موافقت بفرمایند درمهابادکه حوزه انتخابیهٔ بنده است تأسیس بشودکه آموزگاران‌را آنجا تربیت بکنند برای آن قسمت ازدبستانهائی که آنجا تأسیس میکنند ویکی از دلایلی‌که بآنجاها آموزگار نمیرود این است با اینکه امسال وزارت فرهنك موافقت‌کرده است‌که سهٔ نفر آموزگار لیسانسیه بفرستد بآنجا حالا هیچکدام‌از آنها نمیروند ووزارت فرهنك هم البته یك قدرت دیگری نداردکه بازور لیسانسیه بآنجا بفرستد این بود که خواستم استدعا بکنم‌که توجهی بفرمایندکه یك دانش‌سرا آنجا تأسیس بشودکه آموزگارتهیه بکنندکه انشاءالله وسایل علم وفرهنك در آنجا آماده بشود .

وزیر فرهنك ـ منظور آقای نمایندهٔ محترم پرفائده است ولی حالا نمیتوانم کاملاً این‌را در ضمن این پیشنهاد قبول بکنم بنابراین خواهش‌میکنم عجالةً این پیشنهادرا آقا پس بگیرند اطمینان میدهم اگر امسال هم نشد بعداً

دانش سرائی در آنجا تأسیس بشود .

صدر قاضی ـ چون آقا اطمینان می‌دهند که آنجا دانشسرائی تأسیس بکنند گو اینکه شبانه روزی هم نباشد بنده پس میگیرم .

رئیس ـ قبول کردند یا پس گرفتند ؟ (مخبر ـ پس گرفتند)

پیشنهاد آقای فیروزآبادی قرائت میشود :

بنده پیشنهاد می‌کنم وزارت فرهنگ دیانت و اخلاق و بشردوستی را جزء تعلیم و تربیت قرار دهند و جزء برنامهٔ خود قرار دهند . (نمایندگان ـ هست آقا)

رئیس ـ آقای فیروزآبادی .

فیروزآبادی ـ عرض کنم اساساً در ضمن تعلیمات اجباری مادهٔ تهیه شده راجع بتهذیب اخلاق و بهداشت جوانان واینها وقتی که ازمدرسه بیرون میآیند باید جوانان مهذب ودارای اخلاق پاکی بشوندوهم چنین دیانت وشرعیات هم جزء پروگرام باشد واین هم به عقیدهٔ بنده لازم است و دیگر اینکه بعضی از مدارس را مدرسه مختلط کرده‌اند و این مدرسه مختلط پسرانه و دخترانه را احتیاجی ندارند و مردم اگر مدرسه مختلط نباشد بیشتر میل میکنند که بچه هاشان را بفرستند بمدارس این مختلط را هم خواستم عرض کنم که موقوف کنند .

فاطمی (مخبر) ـ پیشنهاد آقای فیروزآبادی البته اصل پیشنهاد ایشان صحیح است ولی این موضوعی که آقا میفرمایند الآن هست و اگر هم یك نواقصی در کار باشد که منظور نظر آقا هست منظور نظر همه آقایان نمایندگان وخود آقای وزیر فرهنك نیز میباشدکه الساعه فرمودند البته این را تأمین خواهندکرد که اگر نواقصی دارد رفع بکنند وخیال آقا ازاین جهة راحت باشد ومحتاج به پیشنهاد جداگانه نیست ، مثل این است که آقا پیشنهاد بفرمایند نماز واجب است .

رئیس ـ مسترد میفرمائید ؟

فیروزآبادی ـ نظر باینکه موافقت شد بنده مسترد میکنم .

رئیس ـ پیشنهاد آقای رحیمیان قرائت می‌شود .

بنده پیشنهاد میکنم : برای شهرستان قوچان چون باید از حیث تعلیم و تربیت کمك لازم بشود از این اعتبار بآن شهرستان کمك عملی بشود چون ازحیث فرهنك خیلی عقب است .

رئیس ـ آقای رحیمیان .

رحیمیان ـ پیشنهادی که عرض کردم برای شهرستان قوچان از این اعتبار اختصاص داده شود چون جمعیت شهرستان قوچان ۲۵۲ هزار نفر است وشهرستان درجزهم که جزو فرهنك قوچان است دارای ۸۰ هزار نفر جمعیت است بنا بر این جمعیت این دو شهرستان رویهمرفته سیصد وسی‌هزار نفراست وقوچان که مرکز محسوب می‌شودهنوزیك دبیرستان ۶ کلاسه ندارد ویك دبیرستان تا کلاس نهم آنهم بطرز خیلی ناقصی اداره می‌شود وبقیه در تمام این دو شهرستان۲۸باب دبستان‌دو کلاسه که بهیچوجه بدردنمیخورد و چهارکلاسه وشش کلاسه موجود است که آنهم بطرزخیلی ناقصی اداره می‌شود دولت در آنجا هنوز یك مدرسه دولتی بنا نکرده است و محصلین درمحلهای مرطوب وخراب‌مشغول تحصیل هستند واگر نسبت به جمعیت آنجا حساب کنیم‌باید ۳۳ هزار نفر محصل مشغول تحصیل باشند که فعلاً تقریباً ۱۴۰۰ نفر تحصیل میکنند واگر جزئیات وضعیت‌فرهنك آنجا را بعرض برسانم کاملاً تصدیق خواهند فرمودکه اگر با وضع فعلی باقی بماند بعقیده بنده منحل شدنش بصرفه نزدیکتر است‌مگر اینکه آقای‌وزیر فرهنك کاملاً عطف‌توجه بفرمایند مطلب دیگری را که میخواهم عرض کنم اینست که جمعیت آنجا کرد زبان‌ومرزنشین هستندو وزارت فرهنك باید باین نقاط توجه بیشتری بکند (صحیح است) برای اینکه از نقطهٔ نظر سیاست ومصلحت وحفظ بقای استقلال ایران کاملاً واجب وضروری است (صحیح است) . زبان رسمی ایران زبان فارسی است اگر وضعیت فرهنگی این‌جور شهرستان‌ها کاملاً فراهم شود یك اتحاد روحی و معنوی با مرکز مملکت فراهم خواهدکرد آن وقت است

که از بعضی وسوسه‌ها وتحریکات ایمن‌خواهیم بود . بودجهٔ وزارت فرهنك با این ۵ میلیون و خوردهٔ تومان در حدود دویست وپنجاه میلیون‌ریال‌است که نسبت به جمعیت‌ایران تقریباً هرنفری۲۰ ریال خواهد رسید دراین صورت بودجه شهرستان قوچان نسبت‌بجمعیت آن باید در حدود هفت میلیون ریال باشد در صورتی‌که بودجهٔ فعلی آن در حدود یك میلیون ریال و خورده‌ایست و با این وضعیت فعلی واین بودجهٔ قلیل برای این دو شهرستان مهم نمی شود گفت درآنجا فرهنگی وجود دارد این‌است‌که باید توجه کاملی بشود .

رئیس ـ آقای دکتر شفق .

دکتر شفق ـ اگر آقایان اجازه بفرمایند راجع بنظر آقای فیروزآبادی .

رئیس ـ چون پیشنهاد را پس گرفتند دیگر موضوع ندارد .

وزیر فرهنك ـ مطالبی که آقای رحیمیان فرمودند البته خیلی مهم است وعرض میکنم که دقت لازمی‌خواهیم کردکه چون کمتر توجه شده است توجه بیشتری بشوددر موضوع قوچان هم انشاءالله باکسب نظر ایشان انشاءالله امیدواریم اقدامات لازمی بشود ،

رحیمیان ـ با حرف نباید باشد با عمل باید باشد .

رئیس ـ بی اجازه صحبت نکنید مسترد میدارید یا رأی بگیریم .

رحیمیان ـ اگر آقای وزیر قول قطعی فرمودند البته پس میگیرم .

رئیس ـ مسترد داشتند . پیشنهادی بامضای ۳۸ نفر از آقایان رسیده قرائت میشود :

تبصره ذیل را پیشنهاد میکنیم، بعنوان تبصره۲ به ماده‌واحده اضافه شود :

تبصره ۲ ـ سوابق خدمت آموزگاران ودبیران قراردادی که قبلاً درمدارس ملی خدمت کرده‌وفعلاً بواسطه‌دولتی‌شدن آن‌مدارس ویا قبول‌خدمت درمدارس دولتی جزء کادررسمی وزارت فرهنگ هستند تا حدودی که سوابق مزبور در وزارت فرهنگ پیشینه داشته ویا موره تصدیق وزارت‌خانه باشد جزء سابقه خدمت رسمی آنها محسوب ومشمول‌مزایای ماده ۱۵ قانون تعلیمات اجباری خواهد بود بامضای ۳۸ نفر

منصف ـ اقبال ـ عباس‌مسعودی ـ دکتراعتبار ـ آشتیانی ثقةالاسلامی وعدهٔ دیگر از آقایان

رئیس ـ آقای منصف

منصف ـ با علاقه مخصوصی که همکاران محترم به امور فرهنگی وتأمین آسایش کارمندان فرهنگی دارند امیدوارم همکاران‌بنده توجه مخصوصی بفرمایند ومخصوصاً آقای‌وزیر فرهنگ یك‌التفاتی‌بفرمایندباین اشکالی که برای آموزگاران و دبیران پیش آمده مرتفع شود . دیگر اینکه بنده اجازه میخواهم قبلاً ماده ۱۵ قانون تعلیمات اجباری را قرائت کنم و بعد توضیحات لازمه را بعرض میرسانم که مورد موافقت آقای وزیر فرهنگ قرار گیرد

(ماده ۱۵ قانون تعلیمات اجباری بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۱۵ ـ وزارت فرهنگ میتواند آموزگاران و مدیران ، قراردادی را که ... دارای گواهی نامه دوره اول متوسطه ولااقل ۵ سال سابقه خدمت آموزگاری درمدارس دولتی باشند بعنوان آموزگار ودرصورتیکه این گواهی‌نامه را نداشته ولی پنجسال سابقه تدریس درمدارس دولتی‌داشته باشند بعنوان کمك آموزگار استخدام نماید و هم چنین میتواند دبیران قراردادی را که دارای لااقل دهسال سابقه تدریس دردبیرستان ویا اینکه دارای دیپلم متوسطه و۵ سال سابقهٔ تدریس دردبیرستان باشند با رتبهٔ دبیری بخدمت رسمی بپذیرد و مأخذ تعیین درجه این کمك آموزگاران و آموزگاران ودبیران آخرین حقوقی خواهد بود که قبل از دیماه۱۳۲۱ از وزارت فرهنگ دریافت داشته‌اند بطوریکه آقایان ملاحظه فرمودند مادهٔ ۱۵ قانون تعلیمات اجباری برای روشن کردن وضع استخدامی آموزگاران و دبیران قراردادی بوده ، این جا در عبارت ماده یك تسامحی شده است و این تسامح بضرر یکدسته از کارمندان فرهنگ

تمام میشود ، این تسامح این است که مینویسد « کارمندان قراردادی که ۵ سال سابقه فرهنگی درمدارس دولتی داشته باشند » واین قید مدارس دولتی توجیه میشود بیك عدهٔ بخصوصی از آموزگاران و دبیران قرار دادی ، زیرا بعضی از آنها دارای این سابقه هستند وچندین سال درمدارس ملی خدمت کرده اند ، آن سابقه را بحساب نمی آورند . نتیجه این سابقه این شده است که مثلاً بنده ممکن است بیست سال سابقه فرهنگی داشته باشم ، ۱۵ سال در دبستان ملی خدمت کرده باشم و ۵ سال دیگر را در دبستان دولتی و آن وقت اداره کارگزینی و حسابداری وزارت فرهنگ فقط این ۵ سال اخیر را بحساب میآورند . بنابراین بنده مشمول آن ماده ۱۵ قانون تعلیمات اجباری نمیشوم . این است که این پیشنهاد را تنظیم کردیم و تمنا میکنیم آقای وزیر فرهنگ مساعدت بفرمایند نسبت به مستخدمینی که وضعیت استخدامی و تکلیفشان روشن نیست و بالاخره وضع استخدامشان بیك مشکلاتی برخورده است این اشکالات مرتفع بشود ، ضمناً برای اینکه مورد سوء استفاده هم قرار نگیرد یك کلمه هم ذکر شده است که آن مقدار ازپیشینه وسوابق در وزارت فرهنگ منعکس شده باشد ووزارت فرهنگ هم تصدیق به این سوابق بکند ما تصدیق میکنیم که اگر صرفاً ماتصدیق مدارس ملی را که ضابطه منظمی ندارد ملاك قرار بدهیم شاید سوء استفاده هائی بشود حالا که تصدیق خود وزارت فرهنگ را هم شرط کرده است امیدواریم که مورد سوء استفاده قرار نگیرد

وزیر فرهنگ ـ بنده راجع به این موضوع قبلاً مطالعه نکرده ام می خواستم عرض بکنم برای اینکه رسیدگی ومطالعه شود خواهش میکنم از آقایان به بنده فرصت بدهند چون علاوه برمدارس دولتی یك مدارس ملی هم ایجاد شده که اشخاص در آنجا تدریس میکنند.و ممکن است که این مدارس دارای بودجهٔ زیادی باشدوهمچنین دارای نواقصی باشد واشکالات دیگری را هم متضمن باشد بنابراین بنده مطالعه میکنم ودرضمن رفع سایر نواقصی که درضمن قانون تعلیمات اجباری هست این را هم در نظر میگیرم و اصلاحات را تقدیم مجلس شورای ملی میکنم و علت این که حالاقبول نمیکنم اینست که چون درجمع وخرج تفاوت میکند ازنقطه نظر کمیسیون بودجه بنده نمی توانم قبول بکنم .

منصف ـ یك توضیح مختصری بنده میدهم .

رئیس ـ بفرمائید .

منصف ـ عرض کنم این مسئله در وزارت فرهنگ سابقه مفصلی دارد وازتاریخی که قانون تعلیمات اجباری بتصویب رسیده است یك شکایاتی از تمام شهرستانها و کسانی که مشمول این ماده نمیشوند رسیده است و حتی اخیراً وزارت فرهنگ حاضر شد برای جبران حقوق آنها ماده ۱۵ قانون تعلیمات اجباری را اصلاح بکند وطرح اصلاحی هم تهیه شد وبوزارت دارائی فرستاده و ابلاغ شد که موافقت آنها هم جلب بشود چون مصادف شد باتزلزل کابینه وهیئت دولت این قضیه بتأخیر افتاد وما میخواستیم از این موضوع استفاده بکنیم واگرمو کول بکنیم بموقع دیگرچندماه عقب خواهد افتاد واینهم مشکلات مالی ایجاد میکند چون ماده ۱۵ را هنوز اجرانکرده اند ایندسته هم جزء آنها قرار بگیرد و ومشمول مادهٔ ۱۵ بشوند .

وزیر فرهنگ ـ بنده عرض کردم که دراین باب مطالعه نکرده ام البته اگر اجازه بفرمایند پس ازمطالعه چون بودجه تفصیلی وزارت فرهنگ درکمیسیون بودجه است بنده وعده میدهم که ضمن مطالعه نظریاتم را بکمیسیون بودجه میدهم درصورتیکه موردموافقت قرار گرفت آنوقت نظر آقا هم تأمین میشود.

نمایندگان ـ رأی بگیرید آقا .

رئیس ـ مسترد میدارید ؟

منصف ـ بسته بنظر مجلس است .

فاطمی ـ اجازه میفرمائید ؟ بعضی پیشنهادات هست در یك دفعه هم ردش درست نیست هم قبولش ، اگر این پیشنهاد رد شود حقوق یکعدهٔ ازبین میرود دلیلی ندارد که این پیشنهاد رد شود این را بنده خیال میکنم همانطور که آقای وزیر

فرهنك موافقت فرمودند درضمن بودجه وزارت فرهنك که درکمیسیون بودجه اصلاح میشود آنجا کمیسیون یك ماده ای برای این منظور بگذراند که نظر آقایان تأمین بشود .

منصف ـ اگر سایر آقایان هم که امضاء فرموده اند موافقت میکنند با استردادش بنده هم بسهم خودم موافقت میکنم .

رئیس ـ آقای یمین .

یمین اسفندیاری ـ بنده که یکی از امضاء کنندگان هستم بانظر ایشان موافقت میکنم .

امیرتیمور ـ بنده هم موافقت میکنم (دکتر اعتبار بنده هم موافق هستم) .

رئیس ـ آقای ملك مدنی .

ملك مدنی ـ مطلبی را که آقا اظهار کردند گمان میکنم طرف توجه آقایان محترم است زیرا معلمینی که در مدارس خدمت کرده اند غالب آنها سوابق فرهنگی زیادی دارند ولی راهش این است همانطور که آقای فاطمی فرمودند در کمیسیون بودجه در آن قانون ما یك ماده میگذاریم و واین نظریه را تأمین میکنیم و آقایان مطمئن باشند که انجام میشود وبنده بسهم خودم صریحاً عرض میکنم که این موضوع در کمیسیون موافقت بشود وانجام بگیرد ـ

(امیر تیمور ـ در کمیسیون انجام می‌شود .)

رئیس ـ خوبست آقایان مسترد بفرمایند (مسعودی ـ بنده هم که امضاء کرده ام مسترد میدارم).

منصف ـ اگر آقای وزیر فرهنك وآقای مخبر موافقت میفرمایند که این نظر در ضمن بودجهٔ وزارت فرهنگ در کمیسیون بودجه اصلاح شود ، آقایانی هم که امضاء فرموده اند گمان میکنم موافقت بفرمایند که فعلاً بماند .

رئیس ـ پیشنهاد آقای ایرج اسکندری قرائت میشود :

پیشنهاد میکنم : تبصره ذیل به ماده واحده اضافه شود

تبصره ـ وزارت فرهنگ مجاز است درهر محل که ضروری بداند برای اجرای قانون تعلیمات عمومی از ابنیه ایکه بموجب هبه نامه املاك پادشاه سابق بدولت واگذار شده است جهت آموزشگاه یا بهداری آموزشگاهها مجاناً استفاده نماید

رئیس ـ آقای ایرج اسکندری

ایرج اسکندری ـ خاطر آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی مستحضر است که عده زیادی ابنیه در املاك اختصاصی ساخته شده بود که بعد از شهریور ماه یك عده آنها در اثر غلیان احساسات عمومی خراب شد واز بین رفت هبه نامهٔ که بامضای پادشاه فعلی هست و در مجلس هم قرائت شده است بموجب آن قرارشد که عواید این املاك اختصاصی آن قسمتی که مربوط بمردم است پس از محاکمه و ثبوت بمردم مسترد شود وآن قسمتی که در دست دولت است آن را بمصرف بهبود اوضاع فرهنگ و کشاورزی و بهداری برسانند . متأسفانه این عمل را دربودجه عمومی منظور کرده اند در صورتیکه بنده تصور میکنم حق این بود چون این هبه نامه مشروطی است وواگذار کردند بدولت دیگر نمی توان آنرا صرف بهداری و کشاورزی و فرهنگ کرد . بنابراین میبایستی اساساً در بودجه عمومی دولت منظور نمیشد و بایستی این بمصرف این سه مورد برسد ومن پیشنهاد میکنم دراین موقع از این ابنیه و عماراتی که میشود استفاده کرد در هرجائی خوب است وزارت فرهنگ از آنها استفاده کند ودرمرحله اول ارجحیّت داشته باشد که ازاین ابنیه استفاده بکنند .

فاطمی ـ پیشنهاد را یکبار دیگر بخوانید (بشرح سابق خوانده شد)

طباطبائی ـ عوض ضروری میداند نوشته شود مکلف است

فاطمی ـ صحیح است همانطور که نوشته شده است موافقم

دکتر معظمی ـ بعد از آن هبه نامه اضافه شود املاك شاه سابق .

طوسی ـ بلی این کلمه اضافه میشود . هبه نامه املاك پادشاه سابق .

رئیس ـ آقای مخبر این اصلاح را قبول کردید ؟

مخبر ـ بلی با این اصلاح قبول میکنم .

رئیس ـ پیشنهاد آقای سیف پور فاطمی قرائت میشود :

پیشنهاد میکنم که تبصرهٔ زیر ماده واحده اضافه شود :

وزارت فرهنگ مکلف است در موقع تأسیس دانش سراها ومدارس روستائی (که از اعتبار این بودجه تأسیس خواهد شد) جمعیّت و احتیاجات فرهنگی نقاط مختلف کشور را در نظر گرفته وحتی‌الامکان جدیت شود که بیشتر این مؤسسات درولایاتی که تاکنون ازحیث فرهنگ عقب مانده‌اند تأسیس گردد.

سیف‌پور فاطمی ـ عرض کنم علت این پیشنهاد بنده این است برای اولین وهله میباشد که یك قانونی آمده است بمجلس واقدام میشود که اساس ترقی کشور واساس کارهای بزرگ کشوراست وروی این قانون وروی این عمل است که وزارت‌فرهنگ میخواهدانجام‌دهد و علت‌این‌تذکراین است که درظرف‌این ۲۰ سال متأسفانه آنچه که پول بوده‌است یا هرعمل‌اصلاحی که‌شده‌است‌اختصاص بیکی دوشهرداشته یا بشهرستانهائیکه‌دردرجهٔ‌اول‌بوده‌است‌شده‌است. اگردبیرستان ساخته شده است در طهران بوده دبستانی ساخته شده است درطهران بوده‌است و کوشش‌هم میشده‌است که این دبستانها ودبیرستانهادرخیابانهائی که خیابان عمومی‌است که جلوانظار وجلوچشم‌مردم‌است ساخته وتأسیس شود متأسفانه به ولایات و مخصوصاً به دهات که‌دور دست هستند هیچ توجهی نشده. این چند نامه چند تلگرافی که آقایان نمایندگان اصفهان از اصفهان داشته‌اند برای‌این است که مدارس باز شده است ولی بقدر کافی دبستان و کلاسهای‌دبیرستان نیست که اطفال بروند آنجا. در نجف آباد که چهل هزار نفر جمعیت‌دارد یك مدرسه ٦ کلاسه دارد. فریدن با یکصدو چهل هزارنفر جمعیت یك دبستان ٤ کلاسه‌دارد. درصورتیکهٔ این ولایات و این دهات و مردم این قسمت جزواین کشور هستندوحق دارند که از تأسیسات و اصلاحاتی که میشود برخوردار و بهره‌مند گردند (صحیح است) برای اینکه ما گندمش‌را می گیریم به نصف قیمت پنبه‌اش را می گیریم به این قیمت از اینها مالیات میگیریم در شهر ها خرج میکنیم اما کوچکترین توجهی بآنها نمی شود. جیره‌بندی شامل آنها نمیشود‌طبیب‌ندارند، بیمارستان‌ندارند، مدرسه ندارند، بنده می خواستم از آقای وزیر فرهنگ تقاضا کنم که حالا که یك کار بزرگی را شروع میکنند بر عکس سابق توجه کنند و بیشتر متوجه دهات بشوند که‌این مؤسسات بیشتر درشهرها تأسیس نشود چون شهرها درظرف این بیست سال مخصوصاً شهرهای‌درجه اول‌سهمیهٔ خودشان‌را بیش از اندازه داشته‌اند و دهات متأسفانه بهیچ وجه از این پیشرفت ها و از این مؤسسات کوچکترین بهره‌ای نبرده اند.

وزیرفرهنگ ـ در عرایض خودم پریروز عرض کردم که این مطالب مورد توجه وزارت فرهنگ است وبخصوص سعی میشود در جاهائی که سابق کمتر رعایت عدالت‌دربارهٔ آنها شده بیشتر رعایت شود و برای آنها بیشتر مدارس تهیه میشود بدین مناسبت نظر آقا کاملاً تأمین خواهد شد.

سیف‌پور ـ چون نظرم تأمین خواهد شد پس گرفتم.

رئیس ـ پیشنهاد آقای شهاب‌فردوسی قرائت میشود:

وزارت جنگ مکلف است روزی یکساعت از ساعات خدمت نظامیان وظیفه‌رابه باسواد کردن‌نظامیانی که‌بی‌سواد هستند اختصاص دهد و وزارت‌فرهنگ‌برای عملی کردن‌این منظور با وزارت جنگ تشریك مساعی لازم را بعمل خواهد آورد.

شهاب‌فردوسی ـ بنده در وقتی که خدمت نظام‌وظیفه میکردم از روی تجربه و اطلاع میخواهم بعرض آقایان برسانم. که شش ماه پنج‌ماه از این مدت‌خدمت نظام‌وظیفه فقط صرف بچپ چپ براست راست؛ عقب گرد میشود. و عمر نظامیان واقعاً بیك مطالب غیر ضروری تلف میشد درصورتیکه آقا این اعمالی را که بنظامیان یاد میدهید در روز جنك میتوانید از آن استفاده کنید؟ پس‌البته آنطوری که یاد میدهیم نظام ما بی‌موضوع میباشد. بنا بر این ما این همه‌داد میزنیم که باید فرهنگ وتعلیمات اجباری عملی شود، ما دراین‌جا همه چیزداریم که این قانون تعلیمات‌اجباری‌عمل شود. ساختمان داریم. معلم داریم نفرهم داریم وهمه چیزهست وفقط این یك ساعت صرف وقت بشود که نظامیان بیسواد که ازخارج و دور دست میآیند باسواد

بشوند و بر گردند. بنا بر این هیچ اشکالی ندارد باینکه روزی یکساعت‌صرف این کار بشود در صورتیکه البته‌بیشتر اوقاتشان صرف یك‌عملیات بیخودی میشود که‌بدرد جنگ نمیخورد خوب است که‌یك قسمتش‌را صرف با سواد کردن مردم بکنند یك کمك‌بزرگی‌میشود برای تعلیمات اجباری این افسران فراوانی که ما دارا هستیم یك قسمت از آنها را برای با سواد کردن اشخاص تخصیص بدهید. بنا بر این تقاضا میکنم که این‌قسمت در بودجه‌تعلیمات اجباری‌اضافه شود.

طوسی ـ نظامیان خیلی کارها میکنند بچه هارابحمام میبرند (خنده نمایندگان)

وزیرفرهنگ ـ موضوعی که نماینده محترم فرمودند خیلی مهم است و از روزیکه بنده بوزارت فرهنگ رفتم این معنی را درك کردم و بلافاصله باوزارت‌جنگ‌مذاکره کردم. معاون وزارت جنگ بنده را مطمئن کردند که این نظر را اجرا خواهند کرد و کمك هائی‌را هم که لازم باشد از طرف وزارت فرهنگ با کمال میل بآنها میشود در هر صورت این عمل اجرا خواهد شد لهذا میل آقایان است که موافقت بفرمایند یا نفرمایند.

رئیس ـ آقای مخبر قبول فرمودید یا خیر؟ یا نظری دارید؟

مخبر ـ بنده‌بانظر آقای‌وزیرفرهنگ‌موافقم (نمایندگان رأی بگیرید) اصلا تحصیل حاصل است.

رئیس ـ آقای دکتر شفق.

دکتر شفق ـ اطلاعاً عرض میکنم که ستاد ارتش هم در این باب یك اقدامی کرده سازمانی داده و معلمینی استخدام کرده وبرنامهٔ دارد تهیه میکند برای باسواد کردن نظامیان در حدود تعلیمات ابتدائی. خوب است آنهائیکه استخدام میشود درنظام وظیفه در این باب با ما همکاری و مطالعهٔ بکنند.

رئیس ـ رأی میگیریم (نمایندگان ـ عده برای رأی کافی نیست آقا.)

وزیردارائی ـ در این باب مشغول مطالعه هستیم

دکتر شفق ـ چون عده کافی نیست و چون فرمودند دراین باب مشغول مطالعه هستیم بنده دیگرعرضی ندارم.

رئیس ـ پیشنهاد آقای پروین‌گنابادی قرائت میشود:

پیشنهاد میکنم وزارت فرهنگ برای با سواد کردن کارگران کارخانجات دولتی با وزارت پیشه‌وهنر همکاری‌نماید که درظرف سه سال خواندن ونوشتن وحساب کردن‌را بوسیلهٔ‌تأسیس کلاسهای‌مخصوص بکارگران‌بیاموزدوصاحبان کارخانجات ملی را هم مکلف سازند که با دستور وزارت فرهنگ درتأسیس این گونه کلاسها در داخل کارخانه اقدام نمایند.

پروین‌گنابادی ـ قدم اصلی تعلیم وتربیت اجباری‌در هرمملکتی که برداشته شده است برای این است که اصول دمکراسی‌را بمردم بفهمانند برای‌اینکه تایك ملتی باسواد نباشد و یك اکثریتی با سواد نباشد پی بحکومت اصلی نمیبرند وعلت اصلی‌این که انتخابات ما وتمام اوضاع مملکت ما باین وضعیت است برای این‌است که مردم بی‌سوادهستند ونمیتوانند پی بحقوق خودشان ببرند بدین‌جهت دردورهٔ سابق هم برای فورمالیته یك کلاسهائی برپای سالمندان تأسیس کردند و بنده خودم دیدم که اشخاص باین کلاسها نمیرفتند و دراول سال تحصیلی یکعدهٔ از کسبه ودیگران را توسط اداره شهربانی جمع میکردند و میرفتند یك آماری تهیه می کردند که درمملکت شاهنشاهی این همه اشخاص بکلاس اکابر میروند وقتی که البته عقب کارشان میرفتند. فقط در روزنامه ها چاپ میکردند که این اشخاص با سواد شده اند. شرط اصلی این است که در محل اجتماع کارگران کلاس تأسیس کنند وهیچ اشکالی‌هم ندارد، وزارت پیشه و هنر میتواند بسهولت در کارخانه ها برای کارگران که اکثریت بی سواد هستند کلاس تأسیس بکند، همچنین صاحبان کارخانجات ملی که این همه منافع میبرند میتوانند یك کلاس تأسیس نمایند.

فاطمی ـ دوباره بخوانید آقا.

(بشرح سابق قرائت شد)

فاطمی ـ بسیار خوب پیشنهادی است بنده قبول میکنم

وزیر فرهنگ ـ بنده هم قبول میکنم .

رئیس ـ پیشنهاد آقای افشار صادقی قرائت میشود :

تبصره ـ وزارت فرهنگ مکلف است یك باب مدرسه شبانه روزی برای تحصیل اطفال عشایر استان چهارم درشهر رضائیه تأسیس کند .

افشار صادقی ـ البته وضعیت جغرافیائی ووضع سیاسی آن محیط در نظر آقایان نمایندگان محترم وهیئت دولت بخوبی روشن و هویدا بوده و مخصوصاً سوانح سنوات اخیره خاطره های دردناکی را بیادگار گذارده است که حاجت به توضیح آن نمی باشد و چون عده زیادی ازاهالی وعشایر سرحدی رضائیه عشق و علاقه مفرطی به تحصیل و تربیت اولاد های خود دارند وبا وضعیت فعلی و گرانی روز افزون نمیتوانند وسایل راحتی اولاد های خودرا فراهم آورند لذا از جناب آقای وزیر فرهنك تقاضا میکنم نسبت به تأسیس یك باب مدرسه شبانه روزی توجه مخصوصی مبذول فرمایند که عشایر سرحدی بتوانند از تحصیل استفاده کنند .

فاطمی ـ عرض میکنم که البته این آمال و آرزو برای تمام آقایان نمایندگان است که برای حوزه انتخابیه خودشان دارند و خیلی هم بجا است . ولی بنده میخواهم تقاضا بکنم حالا که این قانون تعلیمات اجباری میخواهد بگذرد با آقای وزیر فرهنك این ها را بطور خصوصی داخل مذاکره بشوند که برای هر نقطه یك ماده قانون گذاشته نشود . وبنابراین اگر هرنماینده برای حوزه انتخابیه خودش پیشنهادی بکند آقای وزیر فرهنك هم جواب میگویند که مطالعه میکنم و انشاء الله عملی خواهم کرد و نظر آقایان تأمین خواهد شد پس برای هر نقطه ای نمیشود یك پیشنهادی کرد .

افشار صادقی ـ درصورتیکه آقای وزیر فرهنك قول بدهند بنده پس میگیرم .

فاطمی ـ مسترد داشتند .

رئیس ـ پیشنهاد آقای عدل قرائت میشود :

پیشنهاد میکنم در میان ایلات که کارشان گله داری است مدارس سیاری تأسیس نمایند که ایشان نیز بتوانند تحصیل نمایند .

عدل ـ البته تصدیق میفرمائید که درمیان ایرانی ها آنهائی که کارشان گله داری است نمیتوانند بیایند درشهرها تحصیل کنند واولیای اطفال هم نمیتوانند ازکارشان صرفنظر کنند و بیایند بشهرها و اگر وزارت فرهنك یك مدارس سیاری برای آنها تأسیس کند میتوانند در مواقعی که ییلاق و قشلاق میروند تحصیل کنند .

فاطمی ـ البته این موضوع بسیار خوب است ولی عملی شدنش بسیار مشکل است این که آقا میفرمائید ما حالا خیلی چیزها داریم که باید بآن برسیم اجازه بفرمائید که حالا شهرهایك قدری باسواد بشوند تابرسیم به ایلات . البته خود آقا تصدیق میفرمائید که امروز غیر عملی است و در قانون نمیشود گذاشت ولی ممکن است باآقای وزیر فرهنك صحبت بفرمائید که یك راه عملی برای آن پیدا کنند تا عملی شود

رئیس ـ مسترد میدارید یا رأی بگیریم ؟ . یا با آقای وزیر فرهنك مذاکره میفرمائید ؟

عدل ـ بلی بعد باآقای وزیر فرهنك صحبت میکنم . فعلاً مسترد میدارم .

رئیس ـ پیشنهاد آقای ثقة اسلامی قرائت میشود :

تبصره ـ وزارت فرهنگ مکلف است که در قصبات آذربایجان مدارس ۶ کلاسه تأسیس نماید

ثقة الاسلامی ـ عرض میکنم که آذربایجان از حیث تعلیم و تربیت نمیشود گفت که از سایر ولایات عقب است واین هم بسته بهمت خود اهالی آنجااست چنانکه درشهرهائی مثل تبریز یك دبیرستان دولتی دارد و چندین دبیرستانهای ملی دارد وحتی شاگرد هائیکه در دبیرستانهای ملی تحصیل میکنند صدی ۹۹ در امتحانات موفق میشوند و دیگر از شاگردان که در دبیرستانهای دولتی تحصیل میکنند صدی پنجاه یا صدی شصت یا صدی هفتاد قبول میشوند و دولت هیچ نظری بآذربایجان و زبان آذربایجان نکرده وهرجا که میرویم میگویند آقایان ترك زبان هستند و اگر هر کسی

اینطور حرف بزند باید حبسش کرد . بآذربایجانی هادستور بدهید که اینطور حرف زدن را فراموش بکنند و چیزی که هست بنده عرض میکنم آذربایجانیها این زبان را ترك نکرده اند وتحصیل هم میکنند وچیزی که مایهٔ تعجب است در آذربایجان زبان ترکی درست است که حرف میزنند ولی نوشتن وخواندن همان زبان فارسی است . حتی یك نفر بقال که خود آقایان بهتر میدانند ، بنده نباید دیگر این حرفها را بزنم ، شما اگر میخواهید یك دکان نانوائی را ببندید باید یك دکان جلوش باز کنید که نان درآنجا بهتر باشد تامردم بیایند درآنجا نان بخرند و حالا درقصبات آذربایجان اغلب آنها هستند که ۵ هزار نفر شش هزار نفر حتی ده هزار نفر جمعیت دارند وآنجا دبستان سه کلاسه وچهار کلاسه دارند و بعضی ها هست که فاقد دبستان هستند واصلاً ندارند و حالا بنده از آقای وزیر فرهنگ خواهش میکنم اگرچه تمام ایران عقب است ولی بعضی ها هستند که فارسی زبان هستند مختصر توجهی آنها میخواهند که خواندن و نوشتن را یاد بگیرند ولی از اول عطار نامه اینکه مینویسد فارسی مینویسد ولی در دولت سابق آمدند میخواستند بدون آنکه پول بدهند نان بگیرند ، آمدند در تمام اماکن و ادارات دولتی قدغن کردند که هر کسی آنجا مراجعه میکند باید زبان فارسی حرف بزند ، این را یك دولتی میتواند عمل کند که خرج بکند واحتیاجات آنها را برآورد درصورتی که نتواند خرج کند نتواند زحمت بکشد نمیتواند بگوید که فارسی حرف بزن ونمیتواند بگوید که پول خرج کرده ام و مدرسهٔ درست کرده ام وتمام اینها را دردسترس تو گذاشته ام تو آذربایجانی هم که ایرانی هستی بایستی فارسی حرف بزنی ، و حالا که اینطور نشده است ودراین موقع بعضی چیزها است و آذربایجانی باید درخانه یك زبانی راشروع بکند بحرف زدن و صحبت کردن تابعد درمدرسه یاد بگیرد چیزی که باعث تعجب خارجی ها وداخلی ها است این است که یك آذربایجانی که قبل از رفتن بمدرسه یك کلمه فارسی نمیداند همان مدرسه را از کلاس ۶ تا بکلاس ۱۲ مثل طهرانیها وسایر جاها که فارسی زبانشان است باهم تمام میکنند ، یك آذربایجانی با ندانستن زبان فارسی ۶ کلاس ابتدائی را در ۶ سال تمام میکند وبعد ۶ سال متوسطه راهم در ۶ سال تمام میکند ودر هیچ جای دنیا سابقه ندارد که کسی یك زبان راندارد با کسی که زبان رامیداند مدرسه را در یکوقت تمام بکنند ، این یکی عرض میکنم که مدارس ملی تبریز چندین مدرسه است دبیرستان است ودبستان هم خیلی هست ، دبیرستانها را حالا باید یادولتی بکنند یا اینکه بآنها یك کمك خرج کافی بدهند که بتوانند آنرا اداره بکنند . با اینکه مردم درمضیقه هستند باوجود اینکه میبینند دبیرستانهای ملی پولشان را زیادتر کرده اند وخرجش هم زیادتر است با وجود این با کمال میل ورغبت مردم بچه هایشان را بدبیرستانهای ملی میگذارند تا بدبیرستانهای دولتی . مقصود بنده این بود که دولت مکلف باشد اولاً درقصباتی که پنجهزار نفر اقلاً وده هزار نفر اکثراً جمعیت دارد مدارس ۶ کلاسه تأسیس نماید ودوم توجه مخصوصی برای معلمین و آموزگاران دبستانها که درخارج ازحوزه تبریز هستند بکنند بجهة اینکه آنجاها آموزگارانی دارند که ماهی ۱۵ تومان میگیرند ماهی ۲۰ تومان حقوق میگیرند و ۳۰ تومان حقوق میگیرند وازسی تومان بالاترهم حقوق ندارند ودیگر راجع بساختمان دانشسرا است که درشهر تبریز یك دانشسرا دارد و این کافی نیست آقا بنده نمیخواهم یك دوئیت بیندازم ولی شهر تبریز خصوصاً تا ۱۰ سال ۱۵ سال قبل تالی تهران بود و جمعیتش هم کمتر از تهران نبود حالا بموجب یك سیاستی یایك چیزی آذربایجان را تحت مضیقه قرار داده اند وآذربایجان رادر فشار بدبختی گذاشتند و هرچه از دستشان برآمد کوتاهی نکردند و فقط چیزی که جبران این کار را کرد فقط فعالیت شخصی آذربایجانی ها بود که تاحدی جبران کرد ودولت هم باید جبران این کار رابکند ویك اعتبار مخصوصی ازراههائی که میداند بآن اضافه کند یا اینکه ازجاهائیکه لازم نیست یا لازم هست بآنها کمتر بدهد بآذربایجانیان اضافه بکند چرا باید درتهران بطوریکه پریروز یا دوسه روز قبل اینجا صحبت شد راجع بآقایان وزرای سابق که بنده اسم نمی برم برای تظاهر وبرای اینکه بچشم مردم بکشند چند دبیرستان

ساختند چرا بایددراینجا ده مدرسه یك میلیونی ودومیلیونی بسازند ودر شهرتبریز یك مدرسه صد هزار تومانی نسازند. (فرهودی ـ در اردبیل صد هزار تومان دادند یك مدرسه ساختند) اجازه بفرمائید اگر آذربایجان و یا اگر تبریز مالیات کمتر میدهد این حق را باو ندهید والا اگر مالیات بیشتر میدهد خرج آنجا بیشتر است ما که این حرفها را نمی زنیم فقط بایستی دولت درنظر داشته باشد آذربایجانی راکه میخواهد زبان فارسی یاد بگیرد وبزبان فارسی حرف بزند بیشترمدارس درآنجا تأسیس کند ودرتبریزهم دبستان ۶ کلاسه درست بکند وخود دولت باید کمك کند که این زبان بیشتر ترویج گردد والا با این بودجه مختصری که بآنجا میدهد تکافو نخواهد کرد. یکی دیگر راجع بتهیه کتاب است آقا. وزارت فرهنك درآنجا کتاب را منحصر بخودش کرده است ما نمیدانیم سابق بواسطه فعل و انفعالاتی که شده آنهم عرض میکنم کتاب را اینجا دو تومان میفروشند ودر آذربایجان وشهرهای دیگر ۱۸ تومان‌دولت باید درنظر داشته باشد که مردم آنجا نمی‌توانندسالی یکصد تومان پول برای کتاب بدهند در صورتیکه همه ساله هم عوض می‌شود.

فاطمی ـ عرض میکنم البته پیشنهاد آقا بسیار خوب است ولی خوب است که آقای ثقةالاسلامی قناعت بفرمایند به این تذکراتی که داده شد و اگر نواقصی هست خود آقا و سایر نمایندگان محترم آذربایجان به وزارت فرهنگ بفرمایند که آن نواقص را مرتفع بکنند و اینکه فرمودید بودجه آذربایجان از سایر قسمت‌ها کمتر است برای اطلاع عرض میکنم که بودجه آذربایجان از سایر قسمت‌ها بیشتر است ولی البته تصدیق میکنم که کم است برای آنجا بجهت همان دلایلی که فرمودید و اگرهم میخواهید با آقای‌وزیر فرهنگ بطور خصوصی صحبت بکنید والا آنوقت بنده هم مجبورم برای‌استان دهم یك‌همچو پیشنهادی بدهم و این البته غیر عملی خواهدبود.

رئیس ـ رأی میگیریم به پیشنهاد آقای ثقةالاسلامی.

نمایندگان ـ دو مرتبه قرائت بفرمائید

بشرح سابق دو مرتبه قرائت شد.

دکتر رادمنش ـ بنده پیشنهادی در این خصوص داده‌ام

رئیس ـ پیشنهاد آقای دکتررادمنش قرائت میشود:

پیشنهاد میکنم که دولت مکلف است از همین اعتبار در مرکز هراستان یك دبستان ۶ کلاسه تأسیس نماید.

رئیس ـ پیشنهاد دیگری هست آقا اجازه بفرمائید. آقایانیکه با پیشنهاد آقای ثقةالاسلامی موافقند قیام کنند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد (پیشنهاد آقای دکتر رادمنش دوباره قرائت شد)

دکتر رادمنش ـ بنده خودم افتخار دارم که یکی از کارمندان تعلیماتی وزارت فرهنگ هستم و بسیار متأسفم که در موقع طرح برنامه دولت حضور نداشتم تا این قسمت را بدولت متذکر بشوم که چه اشکالاتی‌برای فرهنگ مملکت ما موجود است مخصوصاً از لحاظ تعلیمات و از لحاظ برنامه تذکراتی داشتم که بسیار مفید بود ولی متأسفانه حضور نداشتم که عرض کنم درموقع طرح برنامه دولت دوعمل مهم دوره سیزدهم کرد یکی قانون تعلیمات اجباری بود و یکی دیگرهم قانون بیمه کارگران هیچیك‌ازاین دوعمل تاکنون اجرا نشده است (فرهودی ـ یکی هم قانون آبیاری) بعقیدهٔ بنده این دو عمل دو عمل اجتماعی مهمی بود که تا کنون در ایران تصویب شده است و بایستی هرچه زودتر انجام شود و تاکنون هیچ اقدامی نشده و حتی آقای‌دکتر میلسپوهم با آئین‌نامه‌ای که خودش تنظیم کرده است مخالفت میکند میگوید بگذاریم برای‌بعد ازجنگ. اما راجع‌باین ماده که طرح شده است بسیار بمورد است مخصوصاً ازاین لحاظ که یك عده از آموزگاران ما از این ماده استفاده میکنند وبااین وضع بیچارگی‌شان تادرجه‌ای‌بهبودی‌میدهد ولی چیزی که بنده میخواستم اینجا تذکر بدهم این است که اساساً بودجه وزارت‌فرهنگ مثل‌بودجه تمام‌وزارتخانها وزارت بهداری هم همینطور است بطور منظم در تمام کشور تقسیم نشده است به نسبت افراد و جمعیت تقسیم نشده است برطبق امتیازات اشخاص یا پاره‌ای ازلحاظ این بودجه‌تقسیم شده است مثلاً همانطور که متذکر شدند در تهران شاید دبستان خیلی زیاد است ولی در دهستانها نیست مثلاً دهی

بنده سراغ دارم که پنجهزار نفرجمعیت دارد ولی‌یك‌دبستان آنجا نیست وحتی یك آخوند محلی‌هم درآنجا نیست که‌مثل مکتب‌های قدیم درس بدهدآنوقت مابودجه مکفی‌هم داریم همین بودجه وزارت فرهنگ که داریم اگر بجایش صرف بشودوصرف بعضی‌تفریحات نشود شاید بشود ازهمین بودجه در قصبات مدرسه باز کرد بنده اینجا پیشنهاد کردم در هر دهستان یعنی هرجائی را که وزارت کشور آنجارا دهستان میگوید وزارت‌فرهنگ موظف باشد که درآنجا یك دبستان شش کلاسه دایر بکند و این پیشنهاد بنظر بنده بسیار بجا است برای اینکه اکثریت اهالی این کشور زارعین هستند مثلاً دهات زیادی دارید که مثلاً پنجهزار نفر ده هزار نفر جمعیت دارد آنوقت فقط یك نفر آدم باسواد هست در آنجا اگر آن یك نفرهم ناخوش بشود دیگر کسی نیست که مراسله‌ای که از یك جا میرسد بخواند و این وضع بسیار ننگ آور است برای یك مملکتی که ادعای دمکراسی و ادعای آزادی دارد این عدم عدالت است این عدالت نیست دریك مملکتی که صدی نود مردم‌آن طبقه زارع وزحمتکش هستند دبستان بقدر کافی نداشته باشد و آنوقت یکدانشگاه عریض و طویل داشته باشد دانشگاهی که فقط برای اولاد تجار ومالکین درجه اول درش باز است (صمصام ـ هیچ‌همچو چیزی نیست) آقای صمصام میدانم جنابعالی یکی ازمالکین درجه اول هستید بعد بیائید صحبت کنید چون خرج‌تحصیل دردانشگاه بقدری زیاد است که برای هر محصلی در دانشگاه اقلاً سیصد تومان خرج دارد واین برای یك شخص متوسط ممکن نیست یك کارمند دولت نمی‌تواند بچه خودش راباآنجا بگذارد شما اگر به‌آنجا بروید می بینید که آنجا منحصر شده است ببیك عده مخصوص و این صحیح نیست و بایستی بودجه‌ای که ما داریم علی‌التساوی درتمام کشور تقسیم بشود وبرای بهبودی تعلیمات عمومی مصرف بشود نه‌اینکه منحصر بیك طبقه یابیك شهر بشود

رئیس ـ آقای دکتر زنگنه

دکتر زنگنه ـ پیشنهاداتی که آقایان میفرمایند برای‌این است که درست بموضوع بودجه واین اعتباردقت نفرموده‌اند پنج میلیون تومان این اعتبار است و در حقیقت چون شش ماه ازسال گذشته این دو میلیون ونیم تومان است واجرای ماده دوازده قانون تعلیمات عمومی را هم که بکنیم در حقیقت قسمت عمدهٔ آن صرف کمك واضافه آموزگارها و دبیرها خواهد بود وباین جهت میشود گفت که این مقدار زیادی نیست که بتواند وزارت فرهنگ دبیرستان ویادبستان باز کندواین مطالبی که آقایان می‌فرمایند البته آرزو و آمال بسیار پسندیده است ولی هیچکدام پیشنهاد ها عملی نیست مثلاً این پیشنهاد که در هر دهستان یك دبستان باز کنند شاید چند صد یا چند هزار دهستان داشته باشیم و اگر بخواهند در هرکدام آنها یك دبستان تأسیس کنند شاید چند میلیون تومان خرجش بشود این‌است که عملی‌نیست والاهیچکس گمان‌نمیکنم پیدا بشود ازما که مخالف باشد وبگوید که درهر دهستان یك دبستان تأسیس نشود(ایرج اسکندری ـ کی موفق خواهیم شد؟) خوب وقتی موفق خواهیم شد که بودجه کافی پیدا بشود و چند صد میلیون تومان برای اینکار منظور بشود و آنوقت آرزوی سرکار و بنده وتمام اینها عملی میشود ولی شما میگوئید که با دو میلیون و نیم تومان درهمه دهستانها تأسیس دبستان بکنند این البته عملی نیست و یك قسمت دیگر هم که گفته شد بنده هم نسبت بسهم خودم میگویم و آقایان هم راجع به خودشان میگویند واینهم‌عملی نیست دقت بفرمائید وقتی وزارت فرهنگ میخواهد ایجاد یك‌دانشسرا بکند دانشسرا را نمیتواند در هر شهری ایجاد کند باید مقتضیاتش فراهم باشد معلمینش فراهم باشد در پایتخت فرض بفرمائید اگر ماشروع کنیم باجرای‌قانون تعلیمات اجباری بنده میگویم گناهی نخواهیم داشت البته باید همه جا اجرا شود ولی هرجا که بشود مانعی نخواهد داشت و این دلیل نیست که جای دیگر اجرا نشود واینکه آقای دکتر باشاره‌فرمودند بدانشگاه مخصوصاً بنده خواستم عرض‌کنم سوءتفاهمی‌نشود دانشگاه بروی هیچکس بسته نیست نظرشان نظر اقتصادی

بود نظر اقتصادی چاره‌اش بااین آئین‌نامه و اینها نمیشود بجهت‌اینکه‌ما امروز راجع بدانشگاه بحث نمیکنیم امروزما حرفمان راجع بمدارس دو کلاسه وسه کلاسه است‌وخیلی مانده که‌مابرسیم‌بآنجا که‌امیدوار هستیم مدارس‌متوسطه‌مان مجانی بشود چه رسد به مدارس عالیه و اگر دانشگاه ما بطوری که هست نباشد ونتواند معلم تهیه بکند آنوقت ما نمی‌توانیم دبیرستان تهیه کنیم وبعدهم دبستان نمیتواند تهیه کندوازاین‌جهت‌تقویت یکی نبایددلیل‌تضعیف دیگری‌باشد.

دکتر رادمنش ـ بنده نگفتم‌ببندند گفتم‌تسهیل بکنند.

مخبر کمیسیون‌بودجه ـ البته این پیشنهاد هائی که میشود همه از روی حسن نیت است ولی البته تصدیق میفرمائید که اگر پیشنهادی بصورت قانون در بیاید باید اجرا بشود و اگر اجرا نشود مجلس حق دارد آن وزیر را استیضاح بکند و این وسایل را که بدست دولت میدهد باید طوری باشد که دولت بتواند اجرا کند بنده اینجا برای آقایان یك صورتی را میخوانم که این را ملاحظه بفرمایندااین اعتباری‌که داده شده بچه‌مصارفی خواهد رسید و آنوقت قادر نخواهد بود وزارت‌فرهنك که درپنجاه هزار دهی که در تمام مملکت داریم مدرسه تأسیس کند و شاید میلیونها هم اگر اضافه داشته باشیم باین منظور نرسیم. ترمیم حقوق طبق اشل جدید مندرجه در ماده دوازده ۲٬۶۰۰٬۰۰۰ ریال تأسیس پانزده دبستان جدید۱۱۰۰٬۰۰۰ ریال (دکتر رادمنش ـ در کجا؟) جایش‌بعدمعلوم خواهدشد در جاهائی که احتیاج دارند یك فقره اش کمك به آموزشگاه ملی است ۱۰۰۰۰۰ تومان کمك به دانش آموزان بی بضاعت ۲۲ هزار تومان تکمیل آموزشگاههای مرکز و اعتبارات مربوط بآن ۲۰۹۰۰۰ تومان برای‌تکمیل آموزشگاههای‌شهرستانها وتعمیرات دبستانهاو سایرهزینه‌ها که جمعاً میشود ۸۶۰ هزار تومان با این‌حال تصدیق می فرمائید که بعضی از این پیشنهاد هائی که میشود با این اعتبارات غیر قابل اجرا است و دولت هم اگر قبول بکند نخواهد توانست‌عمل‌بکند بایدیك پیشنهادی‌بکنیم که عملی بشود برای تذکر خواستم خاطر آقایان مسبوق باشد که پیشنهادشان چه صورت دارد.

دکتر رادمنش ـ اجازه میفرمائید؟

رئیس ـ بفرمائید.

دکتر رادمنش ـ آقای فاطمی فرمودند که مصرف این وجهی که تقاضی شده‌است برای مصارف معینی است‌این مصارف‌معین را که ما صورت جزئش را اینجا تصویب نمی کنیم ما یك رقم کل پنج میلیون و چهار صد هزار تومان تصویب می کنیم در اینجا بنا براین‌وزارت فرهنگ‌میتواند عوض اینکه سی دبستان در شهرستانها یا در تهران تشکیل بدهد این‌را پانصد دبستان سه کلاسه‌یا دو کلاسه دردهستانها تأسیس بکند چون مردم دهستانها تمام حق دارند از این بودجه استفاده بکنند اینکه تهران یا چند تاشهررا در نظر بگیرد و دریك جائی که چهل تا دبستان هست دوتادیگر هم اضافه بکنند از بودجه وزارت فرهنگ از آن قسمت‌هائی که حیف و میل میشود در قصبات مدارسی تأسیس کنند تا کی این قصبات بی‌مدرسه بمانند آقا!

رئیس ـ رأی‌میگیریم آقابه پیشنهاد آقای دکتر رادمنش

دکتر رادمنش ـ ممکن‌است کلمهٔ «ازاین‌اعتبار» برداشته شود و بنویسند «از بودجه کل وزارت فرهنگ تدریجاً».

مخبر کمیسیون بودجه ـ آقا بودجه تفصیلی وزارت فرهنگ‌می آید به‌مجلس (دکتر رادمنش ـ گمان میکنم آرزو است) ممکن نیست باید بیاید ارقامش را ملاحظه می‌فرمائید اگر در آنجاچیزهای‌زایدی رادیدید حذف بفرمائید بجایش این پیشنهاد را بفرمائید.

رئیس ـ آقای دکترشفق عضو کمیسیون هستید توضیح بدهید.

دکتر شفق ـ بنده‌فقط‌خواستم‌عرض کنم این «تدریجاً» که آقای دکتر فرمودند این همان نقشه ده ساله اجرای قانون تعلیمات اجباری‌است که وزارت فرهنك عملی‌خواهد کرد و باید این نقشه را اجرا کنیم

طوسی ـ عبارت‌اینطورشد، وزارت فرهنك مکلف‌است درمرکز هردهستانی تدریجاًیك دبستان شش کلاسه تأسیس نماید.

رئیس ـ رأی‌میگیریم آقایانی که بااین پیشنهاد موافقند قیام فرمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد.

پیشنهاد آقای دکتر شفق:

چون یك قسمت مهم پرورش اطفال منوط به بهداشت آنان است وزارت فرهنك باید در هرنقطه از بهداری های محل برحسب قرارداد با وزارت بهداری برای این مقصود استفاده کامل بکند

رئیس ـ آقای دکتر شفق

دکتر شفق ـ بنده برای تذکر این پیشنهاد راکردم درمرکزمایك بهداری مدارس داشتیم واین بهداری مدارس بااینکه یکی دوپزشك لایق‌هم داشت نمیرسید وتصورمیکنم اگر وزارت فرهنك با بهداری های محل همکاری بکند و قراری با وزارت بهداری دراین باب داده شود بسیار بجااست وشاید مخارج زیادی هم نداشته‌باشد چون این‌مؤسسه برای جمع‌آوری بتدریج بچه هاست در مراکزی که اگر رعایت نظافت وبهداری نشود آنوقت موجب خطر وبیم مرض خواهد بود این پیشنهاد بنده ازلحاظ تهذیب اخلاق وحتی تعلیمات دینی که آقای فیروزآبادی متذکرشدند خوب‌است تعلیمات اخلاقی‌مقدمه‌اش بهداشت‌وصحت‌وتندرسی‌است تندرستی‌نباشد اخلاق‌هم پرورش نخواهدیافت‌بنده‌دراین‌ضمن‌عمده نظرم‌این بود که یك نکته را بعرض مجلس برسانم تربیت دینی واخلاقی مذهب تمام‌افراد این کشوراست وباید تربیت دینی واخلاقی بشود و بهرحال افراد ایرانی دارای دیانت و تقوی بار بیایند ولی یك نکته را باید هم مجلس و هم دولت ایران و هم ملت ایران متوجه بشوندآن طوری که بنده‌حالا وشاید همه‌ماها اطلاع حاصل کرده ایم یك عده از آقایان روحانی نمای بیسواد از آن روضه خوانهائیکه در دوره پهلوی حتی‌جواز روضه خوانی هم بآنها ندادند آنهائیکه شرع ودین را وسیله معیشت قرارداده‌اند و آنهائیکه در حق آنها میتوان گفت کلمة حق یرادبهاالباطل جلوافتاده‌اندوبخصوص درشهرستانها دین را علم کرده‌اند ونسبت بمدارس دخترانه وپسرانه از تلگرافهائیکه میرسد بدگوئی‌میکنند وآنهارا صدمه‌میزنند (صحیح است) ما که‌طرفدارتعلیمات دینی واخلاقی‌هستیم‌باین آقایان‌میگوئیم‌شماطرفدارکفروزندقه‌وتفرقه‌وبی‌دینی‌هستید واین را پرده کرده‌اید وسیله کرده‌اید برای مقاصدارتجاعی دولتی که ماطرفداری ازاو کرده‌ایم مکلف‌است هرچه زودتر این قبیل اشخاص را که‌وسیلهٔ تفرقه وویرانی این کشور میخواهند بشوند وارتجاع مخوف‌گذشته را میخواهند بازور باین کشوربیاورند ازاین اقدامات جلوگیری‌کنند ویقین‌دارم که دولت ایران طرفداری خواهد کرد ازاین نوع اقدامات همیشه کمراسلام را کسانی شکسته‌اند که باسم اسلام تظاهر کرده‌اند ومعنی و حقیقت را ازبین برده‌اند وبه مجاز وتظاهر پرداخته‌اند برای معیشت‌وارتزاق شخصی خودشان (صحیح است ـ احسنت)

مخبر ـ گمان میکنم پیشنهادشان رابرای‌این کردند که فرمایشاتشان را بکنند.

دکتر شفق ـ ببخشیدمقصود این‌بود که‌وزارت‌فرهنك با بهداری همکاری بکنند

وزیر فرهنك ـ بنده قبول میکنم.

رئیس ـ پیشنهاد آقای طباطبائی:

دولت مکلف است تاآخر بهمن‌ماه ۱۳۲۳ قانون سازمان جدید وزارت‌فرهنك را طبق احتیاجات وبه مقتضای‌اوضاع فعلی‌کشور تهیه وبه‌مجلس شورای ملی تقدیم‌دارد

رئیس ـ آقای محمد طباطبائی

محمد طباطبائی ـ بنده مقصودم از این پیشنهاد این این است‌که وزارت فرهنك فعلی بدرد....

(عده کافی نبود وپس از چند دقیقه کافی شد)

محمد طباطبائی ـ انتظاراتی‌که از وزارت فرهنك هست از لحاظ....

(عده کافی نبود)

امینی ـ پس گرفتند آقا. (عده کافی شد)

محمد طباطبائی ـ بله بعد ازاینکه صحبت‌کردم ممکن است پس بگیریم. عرض‌کنم انتظاراتی‌که ازوزارت فرهنك هست البته این دستگاه بنظر من قادر نیست ایفای وظیفه

بکنند . من در دوره دوازدهم یا سیزدهم اینجا اظهار نظر کردم که اگر بخواهیم باصول تعلیم و تربیت در مملکت کمك بکنیم در درجه اول باید وزارت فرهنك را منحل کرد حالا هم همین را تجدید میکنم از هرکسی که این عرض من را می‌شنود خواهش میکنم چون همهٔ آقایان دارای حسن‌نیت هستند در خارج حرفهای من سوء تعبیر نشود یعنی نگویند طباطبائی گفت کتاب لازم نیست معلم هم لازم نداریم مدرسه هم بدرد نمی‌خورد نه اینطور نیست من منکر دستگاه وزارت فرهنك هستم این مملکت یك اداره کل معارف بعقیدهٔ بنده میخواهد فقط برای ایجاد مدرسه ، تهیه معلم ، تهیه کتاب ، اصلاح پرگرام مدارس (دکتر زنگنه ـ اسمش فرق نمیکند) بنده دعوای اسمی ندارم هر اسمی میخواهید بگذارید وزارت فرهنك را باید طوری درست کرد که مدرسه ایجاد بکند مراد از مدرسه این است که درس بدهد و درس بخوانند حالا این منظور تأمین نشده گویا بودجه وزارت فرهنك حالا بالغ خواهد شد به بیست و دو سه میلیون تومان من موافق هستم که صد میلیون تومان بوزارت فرهنك اگر پول بدهید از این حیث مخالفتی ندارم اما چه بیست و دو میلیون چه صد میلیون چه یك میلیون تومان بوزارت فرهنك بدهید باید برای مدرسه تأسیس کردن و بمصرف درس دادن و درس خواندن مصرف بشود بنده دکتری دیدم که مطلبی بیکی از رفقای من نوشته بود : مطلبی که تو گفتی اساسی بود هردو را با ثاء مثلث نوشته بود . رسالهٔ دکترای دیگر را خواندم در کتاب تجارت . . . (مهندس فریور ـ تصدیق فرمایشات آقا را کرده بود ؟) نه تصدیق بیانات عالیه آقا را کرده بود در کتاب تجارت خواسته است رساله‌ای بنویسد نوشته است : برات تجارتی را که ظهر نویسی میکنند ظهر نویسی دو قسم است یا کتبی یا شفاهی (خنده نمایندگان) عرض کنم . (بعضی از نمایندگان ـ آقا در اطراف پیشنهادتان حرف بزنید) آقا در اطراف پیشنهادم باید این توضیح را بدهم که باین نتیجه برسم که وزارت فرهنك نتوانسته است بعد از پانزده سال بیست سال و اینهمه پولی که باین وزارتخانه داده شده است خواندن و نوشتن صحیح را تعلیم بدهد شش کلاسه ابتدائی که سهل است شاگرد مدرسه‌ای که ده کلاس یازده کلاس خوانده است قادر نیست که یك ستون روزنامه را بخواند و مطلب خودش را بنویسد این یك حقیقتی است بنده که این پیشنهاد را کردم برای این است که وقت دارند از حالا تا آخر بهمن ماه ۱۳۲۳ آقای کاظمی که علاقه دارند باینکه خدمتی بکنند ووظیفه‌ای که دارند انشاءالله انجام بدهند بنظر من باید توجه بفرمائید یك سازمانی متناسب وبه مقتضای اوضاع و احوال کشور وفقط بمنظور درس دادن و درس خواندن در وزارت فرهنك برپا بکنید وبودجه‌تان را تطبیق بکنید با احتیاجاتی که آنجا هست واینطور نیست البته من از خود آقا اگر بپرسم واقعاً وزارت فرهنك فعلی واین دستگاهی که فعلاً دارند توانسته است این منظور را تأمین بکند گمان میکنم جواب منفی میدهند و گمان نمیکنم این دستگاهی که فعلاً برپا شده ضرورت داشته باشد از لحاظ تعلیم وتربیت مختصر اشاره‌ای که در اینجا عرض کردم و جسارت کردم کافی است اما از لحاظ اخلاق من چند روز پیش رفتم پیش آقای کاظمی در وزارت فرهنك یکی دو سه مورد را یادداشت دادم خیلی هم متشکرم فوراً اقدام کردند از آن جهت که در مجلس مقتضی نمیدانم عرض کنم باید توجه خیلی جدی مبذول کنید وزارت فرهنك نباید تشکیلاتش وضعش طوری باشد که متأسفانه اصول اخلاقی را زیر پا بگذارد وبد اخلاقی بین محصلین و محصلات علی رؤس الاشهاد شروع بشود (صحیح است) بنظر من اگر با پیشنهاد بنده موافقت بکنید ضرر نکرده‌اید برای اینکه شما چهار ماه وقت دارید بروید مطالعه کنید و محتاج بیك قانونی برای سازمان جدید خواهید بود وخیال میکنم همانطور که ملاحظه فرمودید دولت سابق که خواست توجهی به بهداشت مملکت بکند نتیجه مطالعه‌اش باینجا رسید که دستگاه فعلی نمیتواند این را تأمین کند ورفت یك قانون جدیدی آورد برای سازمان جدید بهداری که در کمیسیون است وزارت

فرهنك هم مثل همانجاست واین دستگاه فلج است واگر وزارت بهداری احتیاج بسازمان جدید دارد حتماً وزارت فرهنك هم محتاج است موافقت بفرمائید این پیشنهاد ضرری ندارد بجائی برنمی‌خورد تصویب میشود انشاءالله اگر آنجا تشریف داشتید آقا والا هر کسی دیگر آمد قانونی را تهیه میکند میاورد به مجلس

وزیر فرهنك ـ بنده این پیشنهاد را قبول میکنم ولی بجای بهمن اسفند را مرقوم بفرمائید .

طباطبائی - بسیار خوب بنده قبول میکنم .

رئیس ـ آقای دکتر زنگنه

دکتر زنگنه ـ بنده متأسفم آقای طباطبائی هروقت که صحبت میکنند طوری حرف میزنند که همیشه بیك طبقه واشخاصی بر بخورد (طباطبائی ـ خدا نکند) وحرفهائی میزنند که هیچوقت متکی بدلیلی نیست وجعل صرف است بعقیدهٔ بنده اگر دکتری در رسالهٔ دکترای خودش چنین چیزی نوشته او را اساساً دکتر نباید گفت (طباطبائی ـ شما که ننوشتید) بنده ننوشتم وسر کارهم مینویسید در روزنامه‌تان وواقعاً سواد فارسی ندارید . . . .

طباطبائی - پس نویسنده خودتان بوده‌اید .

مهندس فریور ـ آقا مجلس شده است جای مسخرگی های آقای طباطبائی

دکتر زنگنه - هروقت صحبت میکنند میگویند باید وزارتخانه ها را منحل کنید همه را بهم بزنید این شهرت نیست آقا ، کسی حق دارد به اشخاص دیگر ایراد کند که لااقل در ردیف آنها باشد و قابل مقایسه باشد

طباطبائی - خدا نکند من با شما قابل مقایسه باشم (خنده نمایندگان)

رئیس ـ آقایان برطبق نظامنامه باید نطقها طوری باشد که برخورنده نباشد آقایان همیشه باید این دقت را بکنند ومجلس وهیئت رئیسه را دچار زحمت نکنند آقای ملك مدنی

ملك مدنی ـ بنده خیلی متأسفم همانطور که آقایان فرمودند یك صحبت های بدی در مجلس میشود که موافق شأن مجلس نیست باید این مذاکرات از محیط مجلس دور باشد (صحیح است) اینجا باید یك طوری باشد که نمونه و مدل باشد برای تمام کشور اینجا باید درواقع دستوری باشد برای مجامع و برای اشخاصی که در خارج از اینجا اجتماع دارند سرمشق بگیرند بنده خیلی تأسف دارم از این صحبت هائی که فرمودند وهیچ شایستهٔ مقام مجلس ومقام نمایندگی نیست میخواستم این را عرض بکنم و مقام ریاست هم نباید اجازه بدهند .

رئیس ـ آقا وسط حرف اینها گفته میشود بنده چکنم

ملك مدنی ـ باید حرفش را قطع بفرمائید .

رئیس ـ پیشنهاد آقای طوسی :

پیشنهاد میکنم دبیرانی هم که دارای پایهٔ رسمی استخدام دولتی بوده و در مدارس شغل دبیری داشته‌اند مشمول این قانون بشوند .

رئیس ـ آقای طوسی .

طوسی ـ خلاصهٔ مطلب این است همانطوری که عرض کردم خیلی میل داشتم پیشنهاد کنم و نتیجه زودتر گرفته شود ولی بنده خوب نمی‌شناسم یك عده اشخاص دانشمند شایسته‌ای را در وزارت فرهنك مشغول تدریس هستند با پایهٔ فرضاً یك یا دو و اینها بهیچوجه نمیتوانند امرار معاش بکنند وچون نمیتوانند امرار معاش بکنند در جامعه حیثیت آنها متزلزل است بنده میخواستم استدعا کنم از آقای وزیر فرهنك اگر مورد توجه ایشان بشود موافقت بفرمایند .

وزیر فرهنك ـ پیشنهاد را یك مرتبه دیگر قرائت بفرمایند .

(پیشنهاد آقای طوسی مجدداً خوانده شد)

وزیر فرهنك ـ این محتاج بتوضیح نیست و البته همینطور هست .

نراقی ـ اجازه می‌فرمائید ؟

رئیس ـ بفرمائید .

نراقی ـ منظور آقای طوسی را خواستم بنده توضیح بدهم چون خودشان اهل معارف و فرهنك نبوده‌اند باصطلاحات آشنا نیستند . یك عده مستخدمین اداری هستند

در مدارس که اینها رتبهٔ اداری دارند اما بشغل معلمی فعلاً مشغولند پایه یك و دو یا بیشتر و در دبیرستانها بخصوص خیلی هستند در دبستانهای ولایات هم هستند که با پایهٔ اداری شغل معلمی دارند و این قانون افزایش شامل حال آنها نمیشود این افزایش مخصوص معلمین جدیدی است که از دانشسراها بیرون میآیند لیسانسیه شده اند دبیر هستند یا از دانشسرای مقدماتی بیرون می آیند ورتبه‌های دبیری و آموزگاری دارند این اضافه حقوق متوجه معلمینی که پایه اداری دارند و در مدارس تدریس میکنند نیست منظور آقای طوسی این است که وزارت فرهنگ موافقت بکند کسانی که بارتبه‌های اداری مشغول معلمی هستند مادام که در این شغل هستند از این اضافه بآنها هم داده شود.

وزیر فرهنگ ـ در مطالعاتی که در این چند هفته بنده کرده‌ام دیدم که یك طبقه در مدارس تدریس میکنند که اداری هستند و می آیند در مدارس تدریس میکنند و یك عده اشخاصی هم هستند که رتبه دبیری دارند و در اداره کار میکنند صورت آنها را بنده گرفتم و متأسفانه باهر دو قسمت من مخالفم دبیر باید در دبیرستان ها کار بکند و اشخاصی که رتبهٔ اداری دارند در اداره بجهت اینکه وقتشان تفاوت دارد رتبه‌شان تفاوت دارد در تبه‌شان فرق دارد قانون استخدامشان تفاوت دارد حقوقشان تفاوت دارد و اشلشان تفاوت دارد بنده عقیده‌ام این است که دبیرانی که شغل اداری دارند و کسانی که بارتبهٔ اداری شغل دبیری دارند برگردند بکار خودشان که مزایایش هم بیشتر است و آنها هم که اداری بودند و رفته‌اند بکار دبیری برگردند بکار اداری که وقتشان کمتر گرفته شود اینست که بنده تقاضا میکنم از آقا که پیشنهادشان را پس بگیرند.

رئیس ـ آقا عده برای رأی کافی نیست پیشنهادتان را پس میگیرید؟

طوسی ـ بنده خیال میکنم که این محتاج به رأی باشد و پس نمیگیرم وقتی عده کافی شد رأی بگیرید

رئیس ـ پیشنهاد دیگری از آقای حاذقی رسیده است که قرائت میشود:

(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم: دبیران و آموزگاران هر شهرستان مکلف میباشند پس از دریافت افزایش های قانونی طبق دستور فرهنگ شهرستان در کلاسهای اکابر آن شهرستان تدریس نمایند.

رئیس ـ آقای حاذقی

حاذقی ـ خیلی متأسفم در موقعی که قانون تعلیمات و موضوعی که مربوط به آموزش و پرورش است در مجلس شورای ملی مطرح است صحبت هائی پیش میآید که مخالف اصول تعلیم و تربیت است و من بنوبهٔ خودم متأسفم و امیدوارم همان طور که آقایان فرمودند رفتار آقایان نمایندگان محترم سر مشق و مدل اخلاق و انضباط و وطن پرستی باشد این پیشنهادی که کردم البته آقایان نمایندگان مستحضر هستند که ازچند سال به این طرف قانونی برای آموزش اکابر و سالمندان وضع شد و اجرا گردید که وزارت فرهنگ مسئول اجرای آن بوده است و کلاسهای اکابری هم تأسیس شد ولی به تدریج این کار مفید، این کاری که بسیار دربالا بردن سطح فکری ومعلوماتی مردم ایران مؤثر بود از اثر و اعتبار افتاد و الآن بطوری که همه اطلاع داریم دربسیاری ازشهرستانهای ایران کلاسهای سالمندان یا به کلی منحل شده و یا این که اگر دایر هست آموزگار و معلم ندارند و در نتیجه قانون آموزش سالمندان عملاً بی اثر و ملغی شده و این جا من پیشنهاد کردم که اگر مجلس شورای موافقت نمایند و شخص آقای وزیر فرهنگ حسن نیتی بفرمایند که این دبیران و آموزگارانی که تاکنون در اثر کمی حقوق نمیتوانستند یك مسئولیت دیگری هم به عهده بگیرند و به طور مجانی و رایگان یا بایك مبلغ خیلی کمی شب‌ها هم بیایند شبی دو ساعت تدریس بکنند حالا که تصویب این قانون یك کمك مؤثر حقوقی است به آن ها می شود هر حوزه شهرستانی بموجب نظر فرهنگ شهرستان دبیران و آموزگاران را دو ساعت تدریس بر ایشان پیشنهاد بکنند یا در برابر آن حقوق کم که هست یا اگر نباشد همه بیك نسبت

متساوی ساعاتی در ماه حاضر بشوند در کلاس سالمندان و تدریس بکنند و این عمل مفید و مؤثر از بین نرود و اطفال که حالا در دبستان ها تحصیل می کنند و آنهائی هم که در طفولیت از مدرسه محروم بوده اند از کلاس های سالمندان استفاده بکنند و به این ترتیب بعده تحصیل کرده ها و با سواد های این مملکت افزوده شود

دکتر رادمنش ـ این طور نیست بنده مخالفم آقا اجازه میفرمائید؟

رئیس ـ بفرمائید

دکتر رادمنش ـ بعد از قرنی ما آمدیم کمك به آموزگار ها بکنیم حالا موظف میکنند آقا آموزگارانی را که از صبح تا شب گرفتار هستند و آموزگاری که در هفته ۳۰ ساعت درس میدهد آنوقت شب هارا هم حسب الامر آقای حاذقی بروند و درس بدهند مجاناً اگر چنین قانونی میخواهد تصویب بشود خوبست شامل حال تمام کارمندان دولت و سایر طبقات باشد که حمله به وزرا و نمایندگان نشود.

رئیس ـ آقای صفوی

صفوی ـ میخواستم تذکری عرض کنم به هیئت رئیسه که با ارفاقی که میفرمایند و با نظر مساعدتی که نسبت به پیشنهاد دهندگان میفرمایند متأسفانه قوانین ولوایح بزودی نمیگذرد این لایحه چهار جلسه است در مجلس مطرح شده و بنده چون می بینم که آقایان پیشنهاد کنندگان زیاده ازحدود مقرره در آئین نامه توضیح میدهند در صورتی که در مادهٔ ۶۳ آئین نامه مصرح است که توضیحات باید بطور اختصار داده شود و آقایان هیئت رئیسه اجازه می دهند که آقایان در اطراف یك پیشنهاد ۲۰ دقیقه یا بیشتر صحبت بکنند همکار محترم آقای دکتر راد منش عضو کمیسیون بودجه نیستند (دکتر راد منش ـ بنده عضو کمیسیون فرهنگ هستم) والآن توضیح دادند این حق مخصوص مخبر کمیسیون بودجه است و به کمیسیون فرهنگ مربوط نیست فقط در آئین نامه میگوید اعضای کمیسیون بودجه در اطراف پیشنهادات میتوانند توضیح بدهند و اگر اینطور باشد ۱۰ جلسهٔ دیگر هم این لایحه نخواهد گذشت و ما هم معطل خواهیم شد استدعا می کنم که در این قسمت یك توجه بیشتری بفرمایند که زودتر این موضوع بگذرد

رئیس ـ عرض کنم که در اطراف پیشنهادها باید توضیح مختصر داده شود و وقتی که آقایان مفصل صحبت میکنند من که نمیتوانم جلو آنها را بگیرم باید خود آقایان توجه بفرمایند. آقای دکتر زنگنه فرمایشی دارید؟ (دکتر زنگنه ـ خیر) پس رأی می گیریم اول به پیشنهاد آقای طوسی اگر آقایان مایلند خوانده شود (به شرح سابق قرائت شد)

طوسی ـ همان طور که آقای نراقی فرمودند اتفاقاً به اصطلاحات فرهنگی واقف نیستم و آشنائی ندارم ولی همانطور که فرمودند دبیرانی هم که با پایهٔ اداری شغل معلمی دارند مشمول این قانون بشوند.

رئیس ـ رأی می گیریم به پیشنهاد آقای طوسی آقایانی که موافقند قیام کنند (عدهٔ کمی برخاستند) تصویب نشد رأی میگیریم به پیشنهاد آقای حاذقی آقایانی که موافقند قیام فرمایند (عدهٔ کمی برخاستند) رد شد. پیشنهاد آقای دکتر کشاورز قرائت میشود:

(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم که تبصرهٔ زیر بمادهٔ واحده اضافه شود:

تبصره ـ وزارت فرهنگ مکلف است که ازمحل اعتبار تصویب شدهٔ ماده واحده درنقاطیکه محل دبستانها متعلق بدولت نیست تدریجاً دبستانهای دولتی مطابق اسلوب جدید بسازد (خرجی که برای ساختمان دبستانها میشود باید هرسال باندازه $\frac{1}{10}$ مبلغ تصویب شده در مادهٔ واحده باشد)

رئیس ـ آقای دکتر کشاورز.

دکتر کشاورز ـ بنده خیلی باختصار خواهم کوشید همانطور که آقای صفوی فرمودند سه دقیقه بیشتر صحبت نمیکنم البته بنده اطمینان دارم که این ماده واحده که برای مساعدت بآموزگاران و دبیران که طبقهٔ زحمت کش مملکت

هستند تصویب خواهد شد واین تردید ندارد ولی آقایانیکه بولایات تشریف برده‌اند باید دیده باشند که در ولایات اطفال مردم و محصلین مدارس در منازلی تحصیل میکنند که واقعاً اسمش را خانه نمیشود گذاشت (صحیح است) و حتی در خود تهران بنده در سال قبل مدرسهٔ مختلطی را دیدم که در آن دخترها و پسرهای مردم برای تحصیل میرفتند ودر آن مدرسهٔ مختلط دو اطاق را صاحب خانه بدونفر کرایه‌داده‌بود و من بچشم خودم دیدم که دو نفر مرد با زیر شلواری در مقابل بچه های مردم از اطاقشان در میآمدند و میرفتند در حیاط قانون تعلیمات اجباری و خرج کردن برای با سواد کردن مردم بسیار خوبست اما باید اینکار در یك محل خوبی انجام بشود و بنده این پیشنهاد را طوری کردم که نسبت بحق آموزگاران ودبیران تخطی و تعدی نشود و وزارت فرهنگ هرسال ۱/۱۰ ازاین اعتبار را خرج بکند برای اینکه درولایات و دهات مدارس مخصوصی مطابق اسلوب جدید برای محصلین ایرانی بسازد بنده در بندر پهلوی که چند روز پیش بودم دیدم ۱۹ منزل، ببخشید ۱۴ منزل چون پنج منزل هم خود وزارت فرهنگ در آنجا دارد ۱۴ منزل اجاره کرده است و این چهارده منزل را صاحبان هر ۱۴ خانه اجرائیه صادر کرده‌اند که این خانه‌ها راتخلیه کنند و این رئیس فرهنگ بیچارهٔ شهر صبح که از منزل بیرون میآید مورد شماتت و دشنام یکعده صاحبخانه است تا غروب که بمنزل میرود برای اینکه همه فشار میآورند که منزل ما را خالی کن و ازطرف دیگر در آب کنار که یکی از حومه های بندر پهلوی است سقف اطاق پارسال خراب شده روی سر محصلین ولی خوشبختانه خانه های آنجا کالی پوشی است یعنی سقفش از یکنوع علف محلی است و ضرری وارد نیاورده است والآن آنجا مدرسه ندارند و بنده تقاضا میکنم از آقای وزیر فرهنگ که بآنجا هم توجهی بفرمایند و اهالی محل هم یك اعانه و کمکی میدهند با میل ورغبت خودشان برای اینکه مدارس تعمیر شود و آقای وزیر فرهنگ هم دستور بدهند که سه چهار تا مدرسه بندرپهلوی را که هرسه چهار تا هم خراب هستند اصلاح کنند (یکی از نمایندگان ـ آقا سه دقیقه شد)

بله بنده یکدقیقهٔ دیگر هم صحبت میکنم و آن این است که بنده نمیخواهم در این موضوع فتح باب بکنم ولی میخواستم از آقای طباطبائی که اینجا تشریف ندارند گله کنم چون ایشان در مذاکراتشان خیلی نسبت باستادان و دانشیاران توهین میکنند بنده خودم یك استاد دانشگاهی بودم که با ۴۸ تومان و ۶ قران وقتیکه ازفرنگ بر گشته بودم استخدام شدم ملاحظه میکنید ۴۸ تومان و ۶ قران و شروع کردم بخدمت و وظیفهٔ خودم را بسیار خوب انجام دادم و این ادعا را دارم و از طرف تمام دانشیاران و استادان دانشگاه عرض میکنم که تمام‌ما با کمال صمیمیت و علاقه به مملکت خدمت میکنیم و بنده هنوز هم که نمایندهٔ مجلس شورای ملی هستم باستادی دانشگاه و خدمت به فرهنگم بیش از نمایندگیم افتخار میکنم و آنرا هم ارزش با اینکار میدانم و آنرا مساوی بانمایندگی میدانم واین رابآن ترجیح نمیدهم آقای طباطبائی که اینجا تشریف ندارند ولی البته بسمعشان خواهد رسید که ایشان این رویه را ترك کنند و الا اگر بنا بود بایشان جواب بدهم خیلی آسان بود که یك مثلی را بگویم (همهمهٔ نمایندگان) (یکی از نمایندگان ـ آقا چیزی نگوئید) بسیار خوب توجه دارم اجازه بفرمائید این قضیه را چون اطمینان دارم که تکرار میشود اجازه بدهید که عرض کنم تا تکرار نشود پنج سال قبل بیکی از اطبا یکی از آقایان رئیس الوزراهای وقت توهین کرد باین ترتیب که گفت شما اطبای ایرانی کار بلد نیستید درصورتیکه یکی ازاطبای فهمیدهٔ بود و گفت در تمام ایران یکنفر مثل پروفسور ویدان پیدا نمیشود پروفسور ویدان را همه آقایانیکه پاریس رفته‌اند میشناسند درجوابش گفت در مملکتی که شما جای کلمانسو را بگیرید منهم جای ویدان را میگیرم حالا بنده خواستم بایشان عرض کنم در مملکتی که شما نماینده هستید آنهم دکترش است کم لطفی نسبت بآنها نکنید.

رئیس ـ آقای مخبر.

فاطمی ـ پیشنهاد آقا البته خیلی خوب است و بجا و تمام دلائلی که فرمودند صحیح است ولی بنده تذکر میدهم

که پیشنهاد آقارا در ضمن پیشنهاد آقای فرهودی دولت قبول کرد مجلس هم قبول کرد و نظر آقا تأمین شده است حالا اگر بخواهیم دوباره رأی بگیریم دیگر خیال میکنم زائد باشد و وقت میگذرد.

دکتر کشاورز ـ بسیار خوب بنده که در آن جلسه نبودم چون قبول شده است خیلی متشکرم و پس میگیرم.

رئیس ـ پیشنهاد آقای نبوی قرائت میشود:

(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد آقای شهاب فردوسی را دائر باینکه موجبات تحصیل سربازان وظیفه فراهم شود اینجانب قبول و بشرح ذیل پیشنهاد میکنم: وزارت جنگ مکلف است همه روزه مدتی از خدمت سربازان را به با سواد کردن آنها اختصاص دهد و وزارت فرهنگ تشریك مساعی لازم بعمل خواهد آورد.

رئیس ـ آقای نبوی.

نبوی ـ بنده باختصار عرض خواهم کرد ما همه‌مان آرزویمان اینست که پول باندازه کافی داشته باشیم و قانون تعلیمات اجباری‌را اجرا کنیم ولی متأسفانه نداریم حال اگر یك وسیله در خارج بود که بآن وسیله بتوانیم یك عدهٔ را در سال با سواد کنیم باید از آن استفاده کنیم آقای شهاب پیشنهاد فرموده بودند که دردورهٔ نظام وظیفه وزارت جنگ ضمن سایر تعلیمات بآنها سوادرا بیاموزند وخوشبختانه آقای کفیل وزارت جنگ هم تشریف دارند و حالا در اینخصوص توضیحاتی خواهند داد و بعقیدهٔ منهم این یك کار بسیار مفیدی است وبدون اینکه خرجی بوزارت فرهنگ تحمیل شود باینطریق یك عده با سواد خواهند شد و ازیکطرف هم برای خدمت سربازی سرباز با سواد بمراتب بهتر است از سرباز بی‌سواد و امروز ثابت شده است که سرباز بی‌سواد بدرد نمیخورد و بهمین جهت بنده هم این پیشنهاد را تعقیب کردم و آقای وزیر فرهنگ هم که قبول فرمودند وفرمودند که مطالعاتی باید دراطرافش بکنم (وزیر فرهنگ ـ عرض کردم اجرا شده است اینکار) بالفرض که این کار اجرا هم شده باشد و تصمیمی هم در این بابت گرفته شده باشد منافی این نیست که الآن یك قانونی برای آن وضع شود که وزیران دیگر ازاجرای آن منصرف نشوند و بنابراین بنده خواهش میکنم که آقای وزیر فرهنگ موافقت بفرمایند که این موضوع تصویب بشود و ضرری هم بوزارت فرهنگ نخواهد زد و از اینطریق یك عدهٔ کثیری در سال با سواد خواهند شد.

رئیس ـ آقای کفیل وزارت جنگ.

سرتیپ هدایت ـ موقعی بنده رسیدم که موضوع تعلیمات سربازان در سربازخانه ها مطرح است و لازم است که این موضوع را باطلاع آقایان نمایندگان محترم برسانم که این موضوع اجرا شده است و اخیراً هم با آقای وزیر فرهنگ مذاکره شده است و وزارت جنگ هم کمك میکند و بنده اطمینان میدهم که دردورهٔ آتیه که سربازان مرخص میشوند مسلماً دارای تعلیمات در حدود سهٔ ابتدائی خواهند بود.

نبوی ـ اجازه میفرمائید؟

رئیس ـ بفرمائید.

نبوی ـ خیلی متشکرم که این اطمینان‌را دادند و این اقدام‌را فرمودند و لیکن تا ایشان تشریف دارند ممکن است این اقدام در آنجا جاری باشد و اگر ایشان رفتند ممکنست از بین برود بنابراین تقاضا میکنم از آقای وزیر فرهنگ که این موضوع را موافقت بفرمایند که یك قانونی بشود بنده خیال نمیکنم ضرری داشته باشد.

رئیس ـ آقای مخبر قبول می کنید این پیشنهادرا؟

مخبر ـ اینها چیزی نیست که بنده بتوانم قبول کنم این مربوط بدولت است و آقای وزیر فرهنگ باید قبول کنند.

رئیس ـ یاقبول کنید یامسترد بدارید والا رأی میگیریم (امینی ـ آقا پس بگیرید چون گفته‌اند عملی میشود) رأی میگیریم به پیشنهاد آقای نبوی.. (نبوی ـ چون قبول فرمودند و اطمینان دارم که عملی خواهد شد پس میگیریم) پس پیشنهاد آقای فرمان فرمائیان بعرض مجلس میرسد:

(بشرح زیر قرائت شد)

تأسیس یکباب دانشکدهٔ کشاورزی را در تبریز پیشنهاد میدارم .

رئیس ـ آقای فرمانفرمائیان .

فرمانفرمائیان ـ آقای کاظمی که یك وقتی خودشان در آذربایجان بودند کاملاً باحتیاجات و نوع احتیاج اهالی آنجا مطلع هستند و امروز بنده باید تذکر بدهم که شاگردانی که در دانشکدهٔ کشاورزی کرج هستند غالباً از تبریز آمده اند برای شوق و ذوقی که دارند که مخصوصاً در این رشته تحصیلاتشان را ادامه بدهند با کمال دشواری میآیند به تهران مهاجرت می کنند و در کمال صعوبت و سختی زندگی می کنند بنده خواهش میکنم آقای کاظمی وزیر فرهنگ این مسئله را کاملاً تحت توجه خودشان قرار بدهند و دراین فکر باشند چون بنده اطمینان دارم که اهالی حاضر هستند کاملاً یك کمك مالی مهمی بکنند بعلت اینکه فرزندان خودشان را میفرستند باینجاو اینجا در کمال زحمت ومرارت زندگی میکنند واگر این پیشنهاد را قبول بکنند هم در حقیقت یك خدمتی شده است وهم یك عدهٔ از مشقت وزحمت راحت شده اند .

وزیر فرهنگ ـ حالا وسیله نداریم الآن هم که نمیشود خوبست بماند برای سال دیگر .

دکتر معظمی ـ آقا اجازه میفرمائید ؟

رئیس ـ بفرمائید .

دکتر معظمی ـ فعلاً که وضعیت دانشکده کشاورزی تهران هم معلوم نیست که جزءوزارت فرهنگ است یاجزء کشاورزی و این موضوع در کمیسیون فرهنگ هم مطرح شده و گزارشی هم داده شده است به مجلس و این پیشنهاد آقای فرمانفرمائیان در آنموقع بجا است .

رئیس ـ پیشنهاد آقای ثقةالاسلامی خوانده میشود :

تبصرهٔ ذیل را بمادهٔ واحده پیشنهاد میکنم : وزارت فرهنگ مجاز است مدرسهٔ لالان راجزء مدارس دولتی محسوب و کمك مؤثر باو بکند .

رئیس ـ آقای ثقةالاسلامی .

ثقةالاسلامی ـ عرض میکنم که یك مدرسه در اینجا هست که مدتی هم در تبریز بود ومدتی هم در شیراز بوده است و حالا در تهران است و این مدرسه باندازه ای خوب است که سابقه در هیچ جای دنیا ندارد احتمال دارد درسایر جاها هم داشته باشد ولی این حقیقةً باندازهٔ زحمت کشیده است که لال ها نمی شنوند ولی حرف میزنند وچندین سال است که این شخص زحمت کشیده و اقدامات کرده ولی به نتیجه نرسیده است یعنی پولی نداده اند چندی قبل ازطرف اعلیحضرت همایونی هم یك کمك خرجی بایشان شد وحالا بنده هم از آقای وزیر فرهنگ که همه نوع کمك میکنند خواهش دارم که یکنفر را بفرستند بآنجا اطلاع حاصل کند چون اینها سواد دارند و حالا نوشتن هم میدانند حرف زدن هم میتوانند ولی گوششان نمی شنود و این رابفرمائید یک کمك مؤثری بایشان بکنند مثل مدارس دیگر که خیلی بجا و بموقع خواهد بود .

وزیر فرهنگ ـ کمك لازم باین مدرسه خواهد شد و احتیاجی به این پیشنهاد نیست .

ثقةالاسلامی ـ بسیار خوب بنده مسترد کردم .

رئیس ـ پیشنهاد آقای حاذقی قرائت میشود :

پیشنهاد میکنم آقایانیکه با پایهٔ دبیری در اداره های فرهنگی خدمت می کنند کارشان بتدریس تبدیل گردد و نیز آقایانیکه پایهٔ اداری دارند و در دبیرستانها و دبستانها تدریس مینمایند پایهٔ آنها بدبیری تبدیل شود .

رئیس ـ آقای حاذقی .

فاطمی ـ این همان پیشنهاد است که رد شد .

حاذقی ـ اجازه بدهید توضیح بدهم .

فاطمی ـ توضیح بدهید ولی رد شد .

حاذقی ـ اجازه بفرمائید اینجا بنده پیشنهاد کردم که یکعده از دبیران هستند که در وزارت فرهنگ مشغول اموراداری ودفترداری و غیره هستند و بر خلاف یکعده از آقایان دیگر که دارای

سابقهٔ تخصص تعلیم و تربیت بوده اند و سالها هم هست که تدریس میکنند رتبه شان رتبهٔ اداری است و تقاضا شده است که آقایانیکه سابقهٔ تدریس دارند و رتبه شان اداری است واشخاصی که با پایهٔ دبیری در کار اداری هستند آنها را بر گردانند بکار تدریس خودشان این پیشنهادبا آن فرق میکند استدعا میکنم قبول بفرمائید .

وزیر فرهنگ ـ من بااین پیشنهاد موافق نیستم واصولا با کسانیکه رتبهٔ دبیری و دانشیاری دارند و میآیند بادارات موافق نیستم و همین طور اشخاص اداری که میروند تدریس میکنند .

حاذقی ـ تقاضا شده است که اینکار عملی بشود و هر کسی بکار خودش مشغول بشود .

وزیر فرهنك ـ بنده اینکار را عملی میکنم .

حاذقی ـ چون عمل میکنند بنده هم مسترد میدارم .

طوسی ـ یك پیشنهاد کوچك دیگر هم هست که باید قرائت بشود:

(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میشود استثناءً مادهٔ واحده حذف شود ـ دکتر طاهری (جمعی ازنمایندگان ـ آقای دکتر طاهری هم حاضر نیستند رأی بگیرید

رئیس ـ چون پیشنهادی نیست رأی میگیریم با ورقه آقایانیکه با مادهٔ واحده با اصلاحاتی که شد موافقند ورقهٔ سفید و آقایان مخالفین ورقهٔ آبی خواهند داد عدهٔ حاضر در موقع اعلام رأی ۸۵ نفر بود ودروسط رأی گرفتن عده بالارفت ۸۷ نفر شد این را آقایان توجه داشته باشند .

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده و ۸۰ ورقه سفید و ۲ ورقه سفید بی اسم شماره شد)

رئیس ـ عده حاضر درموقع اعلام رأی ۸۷ نفر باکثریت ۸۰ رأی تصویب شد .

وزیر فرهنگ ـ بنده از طرف چندین هزار معلم و چندین هزارشاگرد از توجهی که آقایان نمایندگان محترم فرمودند تشکر میکنم واستدعا میکنم که بودجهٔ تفصیلی وزارت فرهنگ که از کمیسیون بودجه گذشته است جزء دستور گذاشته شود .

رئیس ـ آقای صفوی درچه موضوع فرمایشی دارید ؟

صفوی ـ نظر باینکه در آئین نامهٔ مجلس ذکر شده است که ممکن است نطق قبل ازدستور یابعد از دستور درخواست شود که بعرض مجلس شورای ملی برسد بنده یك مطلب فوتی است که میخواستم بعرض مجلس شورای ملی برسانم .

رئیس ـ آقایان توجه بفرمایند که آقای وزیر دارائی هم یك لایحه دارند میخواهند تقدیم کنند .

صفوی ـ آقایان اطلاع دارند که در این هفته های اخیر قیمت اجناس و کالا ها خیلی خیلی تنزل کرده و قیمت کلیه اجناس صدی شصت صدی هفتاد تنزل کرده ولی درخرده فروشی که مورد احتیاج مردم است هیچگونه تغییری نداده اند بنده میخواستم از وزارت دارائی و از آقای وزیر دارائی که در اینجا حضوردارند تقاضا کنم که چون خورده فروشها اجناس را بهمان قیمت سابق میفروشند سطح زندگی بهمان نسبت ترقی دارد و هیئت دولت توجهی کرده قانون کیفر گرانفروشان را بموقع اجرا گذارند که از این تنزل یك مختصری هم دربارهٔ مردم ارفاق شود (صحیح است)

اسامی رأی دهندگان ـ آقایان : صادق بوشهری ـ مهدی عدل ـ ابراهیم آشتیانی ـ دکتر مصدق ـ امام جمعه ـ نصرت الله اسکندری دکتر کیان ـ تولیت ـ مقدم ـ تیمورتاش ـ دکتر معظمی ـ خلعت بری ـ حاذقی ـ ثقةالاسلامی ـ امیرابراهیمی ـ طوسی ـ فرهودی ـ اسعد گرگانی ـ شریعت زاده ـ دکتر معاون ـ صمصام بختیاری ـ نراقی ـ بیات ـ مجد ـ صدر قاضی ـ فرمانفرمائیان ـ حکمت ـ بهبهانی ـ صفوی دشتی ـ دولت آبادی ـ حیدرعلی امامی ـ گیو ـ دهستانی ـ رفیعی ـ ملك مدنی ـ رحیمیان ـ مؤید ثابتی ـ دکتر عبده ـ بهادری ـ اخوان ـ نجومی ـ فرود ـ دهقان ـ شهاب فردوسی ـ ایرج اسکندری ـ اردلان ـ پروین گنابادی ـ کام بخش ـ دکتر طاهری ـ نبوی ـ ذوالفقاری ـ جوادمسعودی ـ دکتراعتبار ـ صدریه ـ تیموری ـ افشارصادقی ـ مهندس فریور ـ فاطمی ـ تهرانی ـ سنندجی ـ ابوالحسن صادقی ـ دکترشفق ـ حشمتی ـ دکتر مجتهدی ـ افخمی ـ دکتر زنگنه ـ اعتمادالتولیه ـ سیف پور فاطمی ـ اردشیر اوانسیان ـ ذکائی ـ عامری ـ یمین اسفندیاری هاشمی ـ مهندس پناهی ـ مؤیدقوامی ـ نقابت ـ دکتر فلسفی ـ لنکرانی .

رئیس ـ آقای وزیر دارائی .

[۳ ـ تقدیم دوفقره لایحه ازطرف آقای وزیر دارائی]

وزیر دارائی ـ دو لایحه است که تقدیم حضور محترم مجلس شورای ملی میشود یك فقره راجع است بکمك به کارمندان و افسران ارتش که تا کنون کمکی بآنها نشده یعنی اعتباری برای این کار هم نبوده اینست که باموافقت وزارت جنگ وبااستحضار رئیس دارائی این لایحه تقدیم میشود لایحه دیگر هم راجع است بضرب پشیز و توصیفات و شرایطی که لازم است داشته باشد این فوریت ندارد ولی آن لایحه اول بقید یك فوریت تقدیم شده است راجع بلایحه نفره هم که در جلسه قبل استدعا کردم جزء دستور گذاشته شود چون امر فوری است استدعامیکنم که در اولین درجه جزو دستور جلسه آتیه گذاشته شود .

رئیس ـ آقایان با فوریت این لایحه موافقند .

طوسی ـ با فوریت این لایحه که آقای وزیر دارائی دادند بنده مخالفم (مهندس فریور ـ لایحه نخوانده را چطور مخالفید؟) آخر میدانم چیست .

[۴ ـ موقع ودستور جلسه بعد ـ ختم جلسه]

رئیس .. بعضی از آقایان معتقدند که در جلسه آتیه خوانده شود دستور جلسه آتیه همین لایحه است و فوریتش و لایحه مازاد غله هم پیشنهاد شده همینطور پیشنهادات دیگریهم راجع بدستور هست .

جلسه آینده روز سه شنبه سه ساعت پیش ازظهر
(مجلس یکساعت ونیم بعد ازظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی ـ سید محمدصادق طباطبائی

قانون

قانون اجازه پرداخت پنجاه میلیون وچهارصد هزار ریال اعتبار اضافی بوزارت فرهنگ بمنظور اجرای قانون تعلیمات عمومی

مادهٔ واحده ـ وزارت فرهنگ مجاز است مبلغ پنجاه میلیون و چهار صد هزار ریال اعتبار اضافی اعطائی بوزارت فرهنگ در امسال را از اول مهر ماه ۱۳۲۳ بمصرف اجرای قانون تعلیمات اجباری ازحیث ترمیم حقوق و اجرای اشل جدید منظور در مادهٔ ۱۲ قانون تعلیمات اجباری (باستثنای تبصرهٔ ۱ و تبصرهٔ ۲ آن) و تأسیس وتکمیل دانشسراهای مقدماتی و کلاسهای کمك آموزگاری و تأسیس و تکمیل آموزشگاههای مرکز وشهرستانها و دهستانها وهزینه مربوط بآنها وهمچنین کمك بآموزشگاههای ملی و کمك بدانش آموزان بی‌بضاعت برساند .

تبصره ۱ ـ اضافه کمك بکارمندان دولت مصوب ۲۳ شهریور ۲۲ شامل آن قسمت از ترمیم حقوق مربوط باجرای قانون تعلیمات اجباری که بموجب این ماده برقرار میگردد نخواهد بود .

کمکی که بآموزشگاههای ملی میشود ازطرف وزارت فرهنگ بمعلمین مدارس ملی به‌نسبت حقوقشان پرداخت خواهد شد .

تبصره ۲ ـ دولت مکلف است نقشه ده ساله برای ساختمان دبستانها با خرید خانه های مناسب برای دبستانها در تمام شهرستانها و بخشها و دهستانها تنظیم نماید و بوسیله تحصیل وام طویل‌المدة از بانکهای داخلی آنرا عملی نماید و وام مزبور را از محل اعتبارات ساختمانی و اعتبار کرایه خانه مدارس منظور در بودجه های سالانه وزارت فرهنگ وهمچنین از محل صرفه جوئیهای پرسنلی بودجه های سالانه وزارت فرهنگ مستهلك سازد .

تبصره ۳ ـ وزارت فرهنگ مجاز است در هر محل که ضروری بداند برای اجرای قانون تعلیمات عمومی از ابنیهٔ که بموجب همه نامه املاك پادشاه سابق بدولت واگذار شده است جهة آموزشگاهها یا بهداری آموزشگاهها مجاناً استفاده نماید .

تبصره ۴ ـ وزارت فرهنگ مکلف است برای با سواد کردن کارگران کارخانجات دولتی با وزارت بازرگانی و پیشه وهنر همکاری نماید که در ظرف سه سال خواندن و نوشتن و حساب کردن را بوسیله تأسیس کلاسهای مخصوص بکارگران بیاموزند وصاحبان کارخانجات ملی را هم مکلف سازند که با دستور وزارت فرهنگ بتأسیس اینگونه کلاسها در داخل کارخانه اقدام نمایند .

تبصره ۵ ـ دولت مکلف است تا آخر اسفندماه ۱۳۲۳ قانون سازمان جدید وزارت فرهنگ را طبق احتیاجات و بمقتضای اوضاع فعلی کشور تهیه و بمجلس شورای ملی تقدیم دارد .

این قانون که مشتمل بر یك ماده است درجلسه نهم مهرماه یکهزار و سیصد و بیست وسه بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی ـ سید محمد صادق طباطبائی